МОСКВА ФАЗО БАҲОДИРЛАРИНИ ҚУТЛАМОҚДА

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

47-йил чиқиши. № 69 (13.025).
24 МАРТ 1965 йил ЧОРШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

КОСМИК ШУҲРАТ ЙЎЛИ

Совет космик кемаси «Восход-2»нинг мислсиз парвозини инсоният қойил бўлиб кузатиб турди. Космонавтика тарихида янги саҳифа очиш, биринчи марта одамнинг кемадан космик фазога чиқишини амалга ошириш шарафига муяссар бўлган совет кишиларининг — Павел Беляев ва Алексей Леоновнинг номлари жаҳондаги кўп тилларда янграб турди.

Внуково аэродроми байрам либоси билан ясатилган. Бу аэродром ўзларининг жасурликлари билан севикли Ватанимизнинг, қаҳрамон халқимизнинг, улуғ Коммунистик партиянинг шуҳратини ошираётган кишиларни олтинчи марта кутиб олмоқда.

Аэропорт бош биносининг пештоқида — В. И. Лениннинг катта портрети турибди. «Яшасин Ленин яратган шонли Совет Иттифоқи Коммунистик партияси», «Космик кемаларни яратган совет олимлари, конструкторлари, ишчиларига, техникларига ва инженерларига шон-шарафлар». «Шавкатли совет космонавтларига шон-шарафлар!» — деган шиорлар товланиб турибди.

Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, А. И. Микоян, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Л. Н. Ефремов,

МОСКВА ПАВЕЛ БЕЛЯЕВ БИЛАН АЛЕКСЕЙ ЛЕОНОВНИ ҚУЧОҚ ОЧИБ КУТИБ ОЛДИ

◆ ◆

К. Т. Мазуров, В. П. Мжаванадзе, Ш. Р. Рашидов, Ю. В. Андропов, Л. Ф. Ильичев, Б. Н. Пономарев, А. П. Рудаков, В. Н. Титов ўртоқлар, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари Н. Г. Игнатов ва М. Холов, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Д. Ф. Устинов, М. А. Лесечко, П. Ф. Ломако, И. Т. Новиков, К. Н. Руднев, Л. В. Смирнов ўртоқлар, ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари С. П. Павлов, СССР мудофаа министри, Совет Иттифоқи Маршали Р. Я. Малиновский, ҳарбий-ҳаво кучларининг бош қўмондони, Авиация Бош Маршали К. А. Вершинин, СССР Фанлар академиясининг президенти М. В. Келдиш ва бошқа ўртоқлар аэродромга келишди.

Тантанали учрашув дақиқалари яқинлашмоқда. Аэродромга тўпланганлар қаҳрамонлар тушиб учиб келаётган ҳаво лайнерининг булутлар тарқаб кетган осмонда пайдо бўлишини сабрсизлик билан кутмоқдалар. Кутиб олиш учун чиққанлар орасида Ю. А. Гагарин, Г. С. Титов, А. Г. Николаев, П. Р. Попович, В. Ф. Биковский, В. В. Николаева-Терешкова, В. М. Комаров, К. П. Феоктистов, Б. Б. Егоровлар ҳам бор.

Реактив қирувчи самолётлар фахрий эскортининг ҳамроҳлигида «ИЛ-18» ғизиллаб ўтади. У, бир айланиб, қўнишга йўл олади...

«Қушларимиз парвози баланд бўлсин, ҳамиша баланд...» совет авиациясининг биринчи ғалабалари замонида пайдо бўлган бу қўшиқнинг оҳанги космонавтларни кутиб олиш марши бўлиб қолди.

Тантанали марш садолари остида Павел Беляев ва Алексей Леонов гуллар билан ясатилган ҳукумат минбари томон борадилар. Аэродромда олқишлар тўлқини ва табрик хитоблари гувуллайди. «Ура!» садолари янграйди.

«Восход-2» кемасининг командири партия ва ҳукумат топшириғи муваффақиятли бажарилганлиги тўғрисида КПСС Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиумига, СССР Министрлар Советига рапорт беради.

Шу ондаёқ тинчлик чўкиши билан рапорт сўзлари аниқ эшитилади:

«Ленинчи Коммунистик партия Марказий Комитетига, ССР Иттифоқи Олий Совети Президиумига, СССР Министрлар Советига маълум қиламизки:

«Восход-2» космик кемасининг парвози муваффақиятли тугалланди.

Одамни кемадан космик фазога чиқариш эксперименти бажарилди.

Экипаж ўзини жуда яхши ҳис қилмоқда.

Партия ва ҳукуматнинг ҳар қандай топшириғини бажаришга тайёрмиз.

«Восход-2» кемаси экипажининг командири полковник БЕЛЯЕВ».

Космонавтлар шарафига тўп отилиб берилган салют садолари жўр бўлгандек, Совет Иттифоқининг Давлат гимни янграйди.

Партия ва ҳукумат раҳбарлари Павел Беляев билан Алексей Леоновни қутлайдилар, уларни қучоқлаб ўпадилар. Қаҳрамонларнинг хотинлари, қариндош уруғлари ва ёр-биродарлари, космонавт дўстлар бу азиз кишиларни бағриларига босадилар.

Болалар космонавтларга москваликларнинг биринчи совғасини — баҳор гулларини тортиқ қиладилар.

Павел Беляев ва Алексей Леонов кутиб олувчиларнинг сафлари олдидан ўтадилар. Яна қарсаклар, қизғин табриклар ва гуллар, гуллар...

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин космосни забт этувчиларни дипломатик ваколатхоналарнинг бошлиқларига таништиради.

(Давоми иккинчи бетда).

СССР Олий Совети Президиумининг Фармони

КОСМОНАВТ-УЧУВЧИ ЎРТОҚ П. И. БЕЛЯЕВГА СОВЕТ ИТТИФОҚИ ҚАҲРАМОНИ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Бошқарилувчи космик йўлдош кема «Восход-2» учиб бораётган вақтда жаҳонда биринчи бўлиб одамни кемадан космик фазога чиқаришда қатнашганлиги учун «Восход-2» кемасининг командири космонавт-учувчи ўртоқ Павел Ивановnatural **Беляевга Совет Иттифоқи Қаҳрамони** унвони берилсин ҳамда **Ленин** ордени ва **«Олтин Юлдуз»** медали топширилсин ва Москва шаҳрида қаҳрамоннинг бронзадан ясалган бюсти ўрнатилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. МИКОЯН.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1965 йил 23 март.

СССР Олий Совети Президиумининг Фармони

КОСМОНАВТ-УЧУВЧИ ЎРТОҚ А. А. ЛЕОНОВГА СОВЕТ ИТТИФОҚИ ҚАҲРАМОНИ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Бошқарилувчи космик йўлдош кема «Восход-2» учиб бораётган вақтда жаҳонда биринчи бўлиб кемадан космик фазога чиққанлиги учун ўртоқ Алексей Архипович **Леоновга Совет Иттифоқи Қаҳрамони** унвони берилсин ҳамда **Ленин** ордени ва **«Олтин Юлдуз»** медали топширилсин ва Москва шаҳрида қаҳрамоннинг бронзадан ясалган бюсти ўрнатилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. МИКОЯН.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1965 йил 23 март.

СССР Олий Совети Президиумининг Фармони

ЎРТОҚ П. И. БЕЛЯЕВГА «СССР КОСМОНАВТ-УЧУВЧИСИ» УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

«Восход-2» йўлдош кемасида космосда учганлиги учун Совет Иттифоқи граждани ўртоқ Павел Иванович **Беляевга** **«СССР космонавт-учувчиси»** унвони берилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. МИКОЯН.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1965 йил 23 март.

СССР Олий Совети Президиумининг Фармони

ЎРТОҚ А. А. ЛЕОНОВГА «СССР КОСМОНАВТ-УЧУВЧИСИ» УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

«Восход-2» йўлдош кемасида космосда учганлиги учун Совет Иттифоқи граждани ўртоқ Алексей Архипович **Леоновга** **«СССР космонавт-учувчиси»** унвони берилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. МИКОЯН.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1965 йил 23 март.

Қаҳрамон космонавтлар П. Беляев ва А. Леонов Москвага келишди. Суратда: космонавтлар топшириқнинг бажарилганлиги тўғрисида рапорт бермоқдалар.

Москвада совет космик кемаси «Восход-2» экипажининг аъзолари — полковник П. Беляев ва подполковник А. Леоновларнинг тантанали кутиб олиниши.

(ТАСС фотохроникаси. Суратлар фототелеграф орқали олинди).

КОИНОТ ЮЛДУЗЛАРИДАН КРЕМЛЬ ЮЛДУЗЛАРИГА

Совет космонавтлари Москва тупроғига қадам қўяётган Ердаги фахрий орбитанинг сўнгги участкаси Боровицкий дарвозалари бўлди. Гулларга бурканган машина мотоциклчилар эскорти ҳамроҳлигида Кремлга келади. Қаҳрамонлар гўё олдиндан келишиб қўйгандек, бир дақиқа юқорига нигоҳ ташлаб, Кремлнинг баҳор офтоби ёғду сочиб турган башняларига тикиладилар. Дарҳақиқат, улар Коинотнинг олисдаги юлдузларидан Ернинг ёқут юлдузларига салом топширишга ҳақлидирлар!

Тўрт йил муқаддам Юрий Гагарин Қизил майдонга космос нафасини биринчи бор келтирган эди. Бугун космос нафаси пойтахт қалбидаги қизил алвонларни олтинчи марта ҳилпиратиб турибди. Космос нафаси ҳақли равишда ўзларини совет фани ва техникаси қўлга киритган қаҳрамонона зафарнинг иштирокчилари деб ҳисоблаётган барча совет кишиларининг чеҳрасига шодлик бахш этмоқда.

Майдонни тўлдирган шод-хуррам москваликлар қувончининг чеки йўқ. Минбардагиларнинг ҳам қувончи ичига сиғмайди. Минбарда мамлакатнинг донгдор кишилари, саноат илғорлари, совет парламентининг депутатлари туришибди. Чет эллик меҳмонлар, дипломатик корпус вакиллари ҳам шу ерда.

Қаҳрамонларни кўришга муштоқ бўлган москваликлар соатларни, минутларни ҳисоблаб бордилар. Ҳозир секундлар саналмоқда. Ҳали замон Қизил майдонга тўпланганлар космоснинг янги қаҳрамонлари билан кўришадилар. Мингларча кишиларнинг нигоҳи Мавзолейга тикилган. Мунтазир бўлиб кутилган қаҳрамонлар Мавзолейнинг марказий минбарига чиқишлари биланоқ мингларча таҳсин садолари бирга қўшилиб бутун майдон тўлқинга келди.

Уларнинг ўйчан кумушранг арчалар орасида туриб Қизил майдонда тушган суратларини газета саҳифаларида кўрганмиз. Ҳозир ҳам ўша зангори арчалар Кремль деворлари атрофини ўраб турибди. Лекин ҳозир бу арчаларни ўйчан деб бўлмайди. Майдонда ўхтин-ўхтин зўр куч билан чалинаётган қарсаклардан арчаларнинг ҳар бир шоҳи ларзага келмоқда...

Мавзолейнинг марказий минбарида партия ва ҳукумат раҳбарлари, космонавтлар туришибди.

Совет халқининг космосни ўзлаштиришдаги янги ғалабасига ва космонавтлар П. И. Беляев ва А. А. Леонов билан учрашувга бағишланган митингни КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси Н. В. Подгорний очади.

Қадрли ўртоқлар! Совет кишилари, бутун халқимиз, дейди у, яна буюк ғалабани қўлга киритдилар. Бизнинг совет кишимиз тарихда биринчи бўлиб том маъноси билан космик фазога чиқди ва илмий кузатишларни муваффақиятли бажариб, эсон-омон кемага қайтиб кирди.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, ССР Иттифоқи Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг топширувига мувофиқ, Москва шаҳар меҳнаткашларининг ана шу тарихий воқеага: қаҳрамон космонавтлар Павел Иванович Беляев ва Алексей Архипович Леонов билан умумхалқ учрашувига бағишланган митингини очиқ деб эълон қиламан.

Москваликлар қаҳрамонларнинг чеҳрасига зўр қизиқиш билан тикилишади. Мана — биринчи марта ичидан космос йўлига одам чиққан кеманинг командири. Номи Коинот кашфиётчиларининг фахрий рўйхатига ёзиб қўйиладиган одам эса унинг ёнида турибди.

«Восход-2» кемасининг командири космонавт-учувчи полковник П. И. Беляев микрофон ёнига келади.

Ўртоқ П. И. БЕЛЯЕВ нутқи

Азиз ўртоқлар ва дўстлар!

Бизга кўрсатилган юксак ишонч учун — космосни штурм қилишда қатнашиш бизга топширилганлиги учун Коммунистик партия Марказий Комитетига, Совет ҳукуматига, бутун совет халқига «Восход-2» космик кемасининг экипажи номидан чин кўнгилдан ташаккур айтишга ижозат бергайсиз.

Бепоён космик океан ичига бориб киришни, Коинот сирларини билишни, инсоннинг табиат устидан бўлган ҳукмронлигини кенгайтиришни одамлар аллақачонлардан бери орзу қилиб келдилар. Совет халқи бу гўзал орзуни рўёбга чиқаришда биринчи бўлди.

Жаҳонда биринчи социалистик давлат граждани Ернинг тортиш кучини биринчи бўлиб енгиб, космосга кўтарилди. Совет кишилари жаҳонда биринчи бўлиб космосда кўп кунлаб парвоз қилдилар. Бизнинг «Чайка»миз космосга чиққан биринчи аёл бўлди. Кўп ўринли совет йўлдош кемаси «Восход»нинг экипажи ҳам космосга биринчи бўлиб учди. Совет кишиси жаҳонда биринчи бўлиб кема сиртига чиқиб, бепоён космосга қадам қўйди.

Мана шунинг ўзи социалистик тузумнинг капиталистик тузумдан, совет фани ва техникаси буржуазия фани ва техникасидан устунлигини кўрсатувчи далил эмасми, ахир!

Биз бу космик парвозга тағин ҳам кўпроқ такомиллашган кўп ўринли «Восход-2» йўлдош кемасида жўнадик, бу кема очиқ космосга одамнинг чиқиши учун махсус асбоб билан ускуналанган эди. Кемага ўрнатиб қўйилган махсус телевизион система шеригим подполковник **Леоновнинг** космосга чиқишини, унинг кемадан ташқарида қилаётган ишини ва кема ичига қайтиб киришини Ерга кўрсатиб турди.

Биринчи марта бизнинг кемамиз қўл билан бошқариладиган системадан фойдаланиб, Ерга қўндирилди.

Бизнинг парвозимиз совет космик кемаларининг пишиқлигини ва юксак даражада мукаммаллигини ҳамда шу кемаларни яратувчилар — совет фанининг, совет техникаси ва саноатининг ажойиб меҳнаткашлари ғоят талантли эканлигини яққол кўрсатди. Уларга шоншарафлар бўлсин ва қизғин ташаккуримизни изҳор қиламиз!

Икки ўринли «Восход-2» кемасининг бу парвози космик фазони ўзлаштиришда сифат жиҳатидан янги босқични бошлаб берди.

Ҳаёт шароитини таъминлайдиган мустақил системали махсус скафандрда кемадан космик фазога чиқилди. Бу экспериментнинг жуда катта илмий ва амалий аҳамияти бор. Бу экспериментнинг шу қадар аҳамиятли эканлигига қаноат ҳосил қилмоқ учун у ҳал қилиб берган бир неча масалаларнинг ўзинигина санаб ўтиш кифоя қилади. Аввало, одамнинг очиқ космосда муайян мақсадни кўзлаб ҳаракатлар қилиш имконияти, одамнинг космосдаги ўз ўрнини бемалол ўзгартириши, кузатишлар олиб бориши ва бошқа турли хил операцияларни бажариши мумкинлиги — бошқача сўзлар билан айтганда: очиқ космосда яшаш ва ишлаш имконияти ўрганилди.

Менга экипажимизнинг командири бўлиш ва космонавт-учувчи программасини бажариш вазифаси топширилган эди.

Илгари қирувчи самолётнинг учувчиси бўлган вақтимда, Ер атрофидаги атмосфера шароитида самолётни неча марталаб учириб юрганман. Бу сафар менга йўлдош кемани космик фазода бошқариб бориш насиб бўлди.

Менинг олдимда турган вазифа шундан иборат эдики, одамнинг космосга чиқишини таъминлайдиган аппаратларни бошқариб туришим ҳамда ўртоғим ва дўстим подполковник Алексей **Леонов** космик фазога чиқиб олишига, зарур ҳаракатларни қилишига ва қатъий равишда белгилаб қўйилган вақтда ҳамда траекториянинг олдиндан белгилаб қўйилган участкасида кемага қайтиб киришига доир бутун экспериментни бажара оладиган қилиб, кемани шунга мослаб бошқариб боришим лозим эди.

Бошқариладиган мураккаб учувчи аппарат бўлган «Восход-2» кемаси космонавт-учувчининг ҳаракатларига жуда яхши бўйсунади, унинг иродасига мутлақо итоат қилади. Кемани бошқариш ва ориентация системалари маневрларни аниқ бажаришни ва кемани талаб қилинган ҳолатда барқарор ушлаб туришни таъминлайди, бу эса космосга чиқиб олиш экспериментини ўтказиш учун ҳам, шунингдек бошқа илмий экспериментлар ўтказиш учун ҳам зарурдир.

Зиммамизга юклатилган топшириқни бажариш учун устимиздаги бутун масъулиятни тушуниб турдик ва учиш программасининг ҳаммасини совет фанимиз ва техникамиз учун, талантли ва меҳнатсевар халқимиз учун бениҳоя қувониб ва зўр ифтихор билан амалга ошира бердик.

Барча совет кишилари биз, космонавтларга катта ғамхўрлик қилаётганликларини фақат учиш вақтидагина эмас, шу билан бирга, учишни тамомлаганимиздан кейин ҳам ҳамиша ҳис қилиб турдик.

(Давоми иккинчи бетда).

Тарихда биринчи марта инсон Коинотга эшик очди, космик фазога чиқиб ишлади. Бу — инсон ақл-заковатининг буюк мўъжизасидир.

КОИНОТ ЮЛДУЗЛАРИДАН КРЕМЛЬ ЮЛДУЗЛАРИГА

(Боши биринчи бетда).

Партия Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ Брежневнинг бизнинг учишимизга ва амалга оширган экспериментимизга КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, Совет ҳукумати ва бутун совет халқи номидан юксак баҳо берганлиги ғайратимизга ғайрат қўшди, бизни топшириқларни муваффақиятли бажаришга руҳлантирди.

Инженерларга ва ишчиларга, олимларга ва конструкторларга, бизни учишга ўргатган ва тайёрлаган кишиларнинг ҳаммасига, бизнинг учишимизни таъминлаган кишиларнинг ҳаммасига чин кўнгилдан ташаккур айтамиз.

Кема ерга қўниб, хурсандлик билан кутиб олинганимиздан кейин, биз меҳрибон врачларнинг қўлига ўтдик. Ерга қўнган районимизда бизни биринчи бўлиб кутиб олган учувчиларга, врачларга ва бошқа мутахассисларга самимий ташаккур изҳор қиламиз.

Пермь ўлкасининг бепоён ерлари ва табиатининг бойлиги бизда катта таассурот қолдирди. Жонажон пермликларнинг шодухуррамлик ва меҳмондўстлик билан бизни кутиб олганликлари бизнинг қалбимизда умрбод унутилмайдиган таассурот қолдирди, бунинг учун биз чин кўнгилдан миннатдорчилик изҳор қиламиз.

Ўртоқлар! Ўлмас Лениннинг улуғ партияси совет халқини мисли кўрилмаган тарихий йўлдан олиб борганлиги ва олиб бораётганлиги сабабли, совет халқи Ватанимиз фани ва техникасининг бугунги ютуқларига, социалистик тузумнинг мана шу тантанасига муяссар бўлди.

Партиянинг доно раҳбарлиги остида Совет Иттифоқи Коинотни ўрганиш ва ўзлаштириш йўлида олға томон яна бир катта қадам қўйди. Шонли Ленин партиясининг фарзанди бўлганлигим ва унинг амри билан космосни забт этишга бевосита қатнашганлигим учун бениҳоя бахтиёрман.

Совет олимларимиз очиқ космосда яшаш ва ишлаш мумкинлигини назарий жиҳатдан асослаб беришди, ажойиб конструкторларимиз, инженерларимиз ва техникларимиз эса инсоният тарихида мисли бўлмаган бу вазифани бажармоқ учун зарур техникавий воситаларни яратиб беришди. Биз бўлсак, бу вазифаларни амалга оширишга муваффақ бўлдик!

Бизнинг экспериментимиз халқимизнинг буюк фарзанди Константин Эдуардович Циолковскийнинг олдиндан айтиб қўйган қуйидаги фикрлари илмий жиҳатдан асосли эканлигини яна бир марта исботлаб берди: «Инсоният Ерда абадий қолиб кетмайди, балки у нур ва макон қидириб... Қуёш атрофидаги маконнинг ҳаммасини ўзлаштириб олади». Бунга — совет халқининг космосни забт этишдаги ажойиб ютуқлари гаровдир.

Азиз ўртоқлар! Бизга кўрсатилган буюк шараф учун ва самимий кутиб олинганлигимиз учун сизларга катта ва катта раҳмат!

Халқимизнинг космосни забт этувчиларга бўлган муҳаббати, партия ва ҳукуматнинг совет кишиларини бахтиёр қилишга қаратилган ғамхўрлиги бизнинг кучимизга янги кучлар қўшмоқда ва гўзал келажак йўлида янги қаҳрамонликлар кўрсатишга бизни чорламоқда.

Буюк совет халқига ва унинг доно дарғаси — халқни ғалабадан ғалабага олиб бораётган ленинчи Коммунистик партияга шон-шарафлар бўлсин!

Коммунизмнинг нурафшон чўққилари сари инсониятга йўл очиб бераётган севикли Совет Ватанимиз ер юзидаги барча прогрессив кишиларни қувонтириб, мустаҳкамлана берсин ва яшнай берсин!

(Ўртоқ П. И. Беляевнинг нутқи қарсаклар билан бирнеча марта бўлиниб турди).

Коинот билан биринчи марта юзма-юз бўлган одам, космонавт учувчи подполковник А. А. Леонов сўз олади. Яна юзларча қўллар баланд кўтарилади ва қарсаклар жарангида бугунги байрамнинг бош сўзлари: «Раҳмат, қаҳрамонлар!» — деган сўзлар янграб кетгандек бўлади.

Ўртоқ А. А. ЛЕОНОВ нутқи

Азиз ўртоқлар!
Азиз дўстлар!

Космосни ўзлаштириш тарихида биринчи бўлиб менга космосда кема кабинасидан космик фазога чиқишдан иборат муҳим экспериментни бажариш вазифаси ишониб топширилганлиги учун Коммунистик партиянинг ленинчи Марказий Комитетига, жонажон Совет ҳукуматига, бутун буюк халқимизга фарзандларча чуқур миннатдорчилик ҳислари билан чин кўнгилдан ташаккур изҳор қиламан.

Космосни забт этувчилардан бири бўлиш шарафига сазовор бўлганлигим билан фахрланаман.

Менинг олдимга қўйилган вазифага кўра, мен кемадан космик фазога чиқишим, шундай экспериментни амалга ошириш учун мўлжаллаб қўйилган анжом ва ускунани синаб кўришим, уйғунлаштирилган операцияларни одамнинг кемадан ташқарида бажариши мумкинлигини текшириб кўришим керак эди.

Одамнинг кемадан космосга чиқмоғи учун «Восход-2» махсус техникавий аппарат билан ускуналанган эди. Кемадан чиқаётган вақтимда кема командири дўстим полковник Беляев кемадан чиқариб қўйиш аппаратини бошқариб турди, мен билан доимий равишда радиоалоқа қилиб турди ва топшириқни бехавф-хатар бажаришни таъминлаб турди.

Ўтказиладиган парвознинг тамомила янгилигини, мураккаблигини ва муҳимлигини аниқ тасаввур қилганимиз ҳолда, биз Ерда бўлган вақтимизда жуда кўп мутахассислар коллективининг ёрдами билан бу экспериментни ўтказишга синчиклаб тайёргарлик кўрдик. Учиш вақтида ва Ернинг ўзида жуда кўп синовлар ўтказиб, космосга чиқишга доир операцияларнинг бутун комплексини ва топшириқнинг айрим элементларини биргаликда сайқаллаштириб, назарий, амалий ва жисмоний жиҳатдан катта тайёргарлик кўриб, шу тариқа иш олиб борганлигимиз кема командири билан биргаликда бир-биримизга қандай ёрдамлашиш кераклигини яхши ва мукаммал машқ қилиб олишимизга имкон берди, экспериментни ва космик учишнинг бутун программасини ўтказиш маҳоратини ўзлаштириб олдик.

Парвоз ҳақида берилган топшириқ тўла бажарилганлигининг ўзи бир мукофот бўлди. Биз бунинг учун бизни ва «Восход-2» кемасини учишга тайёрлашда жуда фаол қатнашган олимлар, конструкторлар, инженерлар, техниклар, врачлар, ишчилар, қаҳрамон космонавтлар коллективидан миннатдормиз. Уларнинг ҳаммасига ўзимнинг қизғин миннатдорчилигимни ва самимий ташаккуримни изҳор қиламан.

Азиз ўртоқлар!

Мен Ерни, Қуёшни ва юлдузларни космик кема иллюминаторидан қараб эмас, тор туйнукдан қараб эмас, балки уларни тўла ҳажмда ва атрофимиздаги оламни одатдаги кўриб турганимизга қараганда ҳам янада тўлиқроқ кўришга мушарраф бўлдим.

Сизларга айтмоқчиманки, мен кўрган бепоён Коинотнинг манзараси ўзининг бениҳоя улканлиги, беҳадлиги, бўёқларининг ёрқинлиги ва тим-қоронғиликнинг юлдузларнинг кўз қамаштирадиган ёруғлигидан кескин фарқ қилиши билан мени жуда ҳайратда қолдирди ва мафтун этди. Бу манзарани тахминлаб яна шуни ҳам тасаввур қилингки, мана шу манзарада мен Қуёш нури ярқиратиб турган ўзимизнинг Совет космик кемамизни ҳам кўриб турдим.

Шлюздан чиққан вақтимда электр пайвандлашни эслатувчи кучли нур ва иссиқлик оқимини сездим. Тепамдаги осмон қоп-қора бўлиб, юлдузлар милтилламай, чўғдек кўринар эди. Қуёш менинг кўзимга баркаш шаклидаги қип-қизил чўғ бўлиб кўринди. Чексизлик ва енгиллик сезилиб турар, дилим ёруғ ва кайфим чоғ эди. Пастга қарасам, остимда Ватанимизнинг бепоён майдонлари ёстаниб ётибди. Қора денгиз соҳилининг тарҳини, чўққиларини қор босиб ётган Кавказ тоғларини, Сочи шаҳри атрофида офтоб чиқиб турганини, Новороссийск қўлтиғини яққол кўрдим. Кейин гўзал Волгага, кўҳна Уралга, Обь ва Енисей дарёларига, катта-катта ўрмонзорларга кўзим тушди.

Шу тариқа кемадан ташқарида Қора денгиз соҳилидан то Сахалингача соатига 28 минг километр тезликда учиб бордим.

Мана шу гўзалликка қараб туриб, қани буни чинакам рассом кўрса-ю, чизиб берса, деган фикр хаёлимдан ўтди!

Рассом очиқ космосда сузиб юрадиган кун ҳам ахир бир кун келади. Бизнинг экспериментимиз эса мана шу куннинг келишини яқинлаштирди.

Кемадан ташқарида бўлган вақтимда командир билан ва Ер билан радио орқали доимо алоқа қилиб турдим. Кеманинг телевизион системаси космик фазога қай тарзда чиққанлигимни батамом Ерга кўрсатиб туришни таъминлади.

Кемадан космик фазога чиқишнинг космосни тағин ҳам чуқур ўрганмоқ учун ва келгусида планеталараро учишлар учун катта амалий аҳамияти бор. Орбитага чиқарилган космик станциялар космик фазода учиб юрадиган, одам бемалол очиқ космосда илмий ишларни ва монтаж ишларини олиб борадиган, бошқа планеталарга учмоқ учун орбитада космик поездларни йиғиб берадиган вақт яқин орада келади.

Космосда нисбатан қисқа вақт бўлганлигимга қарамай, бу космик фазода одам махсус скафандр ичида туриб кўпгина уйғунлаштирилган операцияларни бажариши ва турли хил ишларни қилиши мумкинлигини аниқлаб беришга муваффақ бўлдим.

Ер атрофидаги орбиталар бўйлаб учишдан одамлар планеталараро учишларга ўтадиган, Ойга, Марсга, Венерага, эҳтимолки, Қуёш системасининг бошқа планеталарига ҳам одамлар бориб тушадиган ва табиатнинг тағин ҳам кудратли ҳукмдорлари бўлиб қоладиган вақт яқинлашиб келмоқда, деб айтишимиз учун эндиликда бизнинг қўлимизда янада кўпроқ асос бор.

Азиз москваликлар!

Шу қадар самимий, илиқ кутиб олганликларингиз учун сизларга раҳмат. Ўз номимдан, космонавт ўртоқларим номидан ишонтириб шуни айтаманки, Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг ҳар қандай топшириғини бажармоқ учун кучимизни аямаймиз, севикли Ватанимизнинг бахт-саодати йўлида бутун совет халқи билан бирга бундан буён ҳам ҳормайтолмай меҳнат қила берамиз.

Яшасин коммунизм қурувчи буюк совет халқи!

Яшасин Ердаги ва космосдаги ҳамма ғалабаларимизнинг ташкилотчиси ва илҳомчиси бўлган ленинчи Коммунистик партия!

(Ўртоқ А. А. Леонов нутқи қарсақлар билан бир неча марта бўлиниб турди).

КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари Л. И. Брежневга сўз берилади.

Ўртоқ Л. И. БРЕЖНЕВ нутқи

Қадрдон қаҳрамонларимиз!
Москвалик ўртоқлар ва пойтахтимиз меҳмонлари!
Совет Иттифоқи гражданлари!

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг топшириғини фахрланиш туйғуси билан ва дилим севинчга тўлган ҳолда бажараман ҳамда космосга парвоз қилган янги совет баҳодирлари Павел Иванович Беляев ва Алексей Архипович Леоновни ғалаба билан чин юракдан табриклайман. Советлар Ватанининг шон-шуҳрати йўлида ёрқин шижоаткорлик кўрсатган қаҳрамонлар мана ҳозир сизларнинг рўпарангизда, Москва Қизил майдонидаги Ленин Мавзолейи минбарида турибдилар.

Бизни космосга олиб чиқаётган зинапоянинг яна бир муҳим поғонасини босиб ўтдик. Бу иш илгари тузиб олинган планга мувофиқ оғишмай амалга оширилялти. «Восход-2» космик йўлдош кемаси ичидаги икки космонавт билан зўр парвоз қилди. Парвоз вақтида шундай тарихий воқеа юз бердики, унинг аҳамиятини сўз билан ифодалаш қийин. Инсониятнинг яна бир эзгу орзуси рўёбга чиқарилди: жаҳонда биринчи марта одам йўлдош кема ичидан космик фазога чиқди. Бу қаҳрамоннинг номи Алексей Леоновдир.

Телевизор экранлари ёнида ўтирган миллион-миллион кишилар мўъжизакор эртак ўз кўз ўнгиларида ҳақиқатга айланганини, журъаткорлик билан қилинган хаёллар реаллик белгилари касб этганини юраклари ҳаяжонланган ҳолда томоша қилдилар. Ўртоқ Леонов Коинот денгизида қулоч отган биринчи сузувчи бўлди. Унинг космосда нақадар эпчиллик ва осойишталик билан ҳар томонга ҳаракат қилганини кўриб ҳаммамиз қойил қолдик.

Кема командири ўртоқ Беляев зўр иш қилди. У, космосда қилинаётган мана шу парвознинг муваффақиятли бўлишини таъминлади ва йўлдош кемани қўлда бошқариладиган система ёрдами билан биринчи марта Ерга қўндирди.

Космонавт ўртоқ Леонов «сайр» қилиш учун юлдузлар орасидаги фазога чиққан маҳалда у билан кема командири ўртоқ Беляевнинг яхши келишиб ҳаракат қилганликлари катта аҳамиятга эгадир.

Уларнинг кўрсатган жасоратлари фан-техника учун жуда катта истиқболлар очмоқда, космосни ўзлаштиришда янгидан катта босқич бошлаб бермоқда, бунинг аҳамиятини жаҳонда биринчи космонавт Юрий Гагариннинг парвози билан тенглаштириш мумкин. Совет кишиси том маъноси билан Коинотга эшик очди, космик фазода чинакам дастлабки қадамлар қўйди. Бу қадамлар оқибат-натижада уни Ойга ва самодаги бошқа жисмларга олиб чиқишига эндиликда шак-шубҳа йўқ.

Мана шу мисли кўрилмаган парвоз вақтида нақадар кўпдан-кўп мураккаб ва муҳим вазифалар ҳал қилинганини ва синовдан ўтказилганини равшан тасаввур қилиб олиш зарур, ўртоқлар. Шу қадар жуда муҳим илмий ва техникавий проблемалар ҳамда масалалар бир йўла синаб кўрилганини ва улар синовдан муваффақиятли ўтганини кўрсатувчи бошқа бирон илмий тажриба бўлганлигини айтиш қийин.

Ўртоқ Леоновнинг герметик кабинадан космик фазога чиқишига ва кабинага қайтиб киришига имкон берган методнинг қанчалик тўғрилигини ҳамда шу вазифани амалга оширишда қўлланилган конструкцияларнинг қанчалик мустаҳкамлигини синаб кўриш керак эди. Одамнинг космосдаги вазнсизлик ҳолатида йўлини топиб олишга, илмий кузатишларни бажаришга ва ғоят мураккаб ҳаракатларни қилишга қанчалик қодирлигини синаб кўриш керак эди. Қуёш шуъласининг ўта қиздириб юборишидан, космик нурлардан космонавтни муҳофаза қиладиган ва айни маҳалда унинг эркин ҳаракат қилишига халақит бермайдиган скафандрнинг ишлаш учун қанчалик қулай ва мустаҳкам эканлигига баҳо бериш керак эди. Космик муҳитнинг одам организмига кўрсатадиган таъсири ҳақида бир қанча ноёб биологик кузатишлар ўтказиш лозим эди.

Шу ишларнинг ҳаммаси бажарилди, ўртоқлар, бажарилганда ҳам, муваффақиятли бажарилди.

Одамнинг космик фазода, аслини олганда, бўшлиқда сузиб юриб, актив ҳаракат қила олиши, ишлай олиши, меҳнат қила олиши биринчи марта тажрибада исбот қилинди. Бу ниҳоятда муҳим масала. Чунки Ойга ва бошқа сайёраларга тушадиган одамнинг космосга чиқиши, чиққанда ҳам оддий томошабин бўлиб эмас, балки меҳнаткаш, табиатни жиловлаётган курашчи сифатида чиқиши турган гап.

Космосда бир-бирига яқинлашиб келаётган кемаларни бирлаштириш, улаш учун, «космик орол»лар — орбитал станциялар қуриш учун ҳамма имкониятлар борлиги эндиликда кўриниб турибди. Космосда бир-бирига қамти келадиган космонавтлар бир кемадан-иккинчи кемага ўта оладилар, яъни бир-бирларининг кемаларига кириб, меҳмондорчилик қила оладилар.

Фан-техника ҳал қилиб берган янги масалаларнинг техника тарихига умрбод кириб қолиши шак-шубҳасиздир. Кишилик тарихида биринчи марта даҳлизи ва эшик олдидаги пиллапояси билан шундай самовий уй бунёдга келдики, космосга олиб чиқадиган бу уйнинг «хўжайини» коммунист Павел Беляев бўлди, авлодлар мана шу уй бунёдга келган кунни мангу эслаб юрадилар. Бошқа бир совет кишиси — коммунист Алексей Леонов мана шу уйдан чиқиб, Коинотнинг бепоён фазоси билан илк марта юзма-юз келганини авлодлар ҳеч қачон унутмайдилар!

Эндиликда совет космонавтларининг оиласида ўн бир ветеран, планетамизга космос баландликларидан нигоҳ ташлаган ўн бир жаҳондийда киши, бутун инсониятга танилган ўн бир афсонавий қаҳрамон бор.

Космонавтларимиз ажойиб қаҳрамонлик кўрсатдилар. Лекин совет кишилари шу космонавтларнинг шижоаткорликларини улуғлар эканлар, космосдаги ҳамма зафарларимиз олимлар, конструкторлар, инженерлар, техниклар, ишчиларнинг каттагина отряди олиб борган ғоят катта иш ва улар эришган зўр муваффақиятлар негизида қўлга киритилганини ҳам асло унутмайдилар. Совет фани ва техникаси яна бир тантанали зафарга эришган мана шу дамларда биз халқимизнинг бу содиқ фарзандларига, талантли ва фидокор захматкашларга ўзимизнинг чуқур, самимий ташаккуримизни изҳор қиламиз!

Қудратли ракеталаримиз, ажойиб космик кемаларимизнинг конструкторларини ва қурувчиларини, ўнлаб ва юзлаб энг мураккаб «ақлли» приборларнинг ижодкорларини совет фани ва техникасининг авангарди дейиш мумкин. Фан ва техниканинг бошқа кўпгина тармоқларида ишлаётган ходимлар мана шу кишиларнинг ижод қилишдаги дадилликлари ва журъаткорликларидан, меҳнатдаги собитқадамликлари ва эришаётган самараларидан, меҳнатни пухта ташкил этишларидан сабоқ олсалар арзийди.

Совет олимлари, конструкторлари, инженерларининг космосни ўзлаштириш соҳасида эришаётган ютуқлари фанимиз ва техникамизнинг ялпи тараққиётига ёрдам бермоқда. Халқимиз, партиямиз совет фанига кўп эътибор билан қарамоқдалар, буюк тинч қурилишимиз манфаатларини кўзлаб совет фанини ривожлантириш учун халқнинг кўпгина маблағи ажратилмоқда. Иш кабинетлари ва лабораторияларда, конструкторлик бюроларида, заводларнинг цехларида олимларимиз билан инженерларимиз энг мураккаб проблемаларни ҳал қилиш устида ғайрат билан ишлаб, энергиянинг янги турларини ўзлаштирмоқдалар, мамлакатнинг табиий ресурсларидан самаралироқ фойдаланиш йўлларини қидириб топмоқдалар, жамиятимиз ҳаётининг турли соҳаларини ривожлантиришни тўғри планлаштириш ва ташкил этишга ёрдам бермоқдалар. Улар ўзларининг қилаётган меҳнатлари билан коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш ишига муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Совет фани аҳлига офаринлар ва шон-шарафлар бўлсин!

Азиз ўртоқлар!

«Восход-2» космик кемасини фазога елдек учириб кетган қудратли ракеталарнинг гулдуроси фашизм устидан қозонилган буюк ғалабанинг яқинлашиб келаётган 20 йиллигини нишонлаш учун Ватанимиз берган дастлабки салют бўлиб янгради. Бу салют фашистлар ҳамласидан Ватанни ҳимоя қилиш учун кўкрагини қалқон этган совет жангчилари ва партизанлари шарафига берилди. Бу салют ўзининг бутун куч-қувватини ғалаба йўлига сарфлаган ишчилар, колхозчилар ва меҳнаткаш интеллигенция шарафига берилди. Бу салют душманни янчиб ташлаган, ўз Ватанининг озодлиги ва мустақиллигини қаттиқ туриб сақлаб қолган, бошқа мамлакатларнинг халқларини фашистлар асоратидан қутқарган шонли совет халқи шарафига берилди.

Совет Иттифоқининг қудрати, қаҳрамон космонавтларимиз шонли намояндалари бўлган Совет Иттифоқи Қуролли Кучларининг қудрати ҳозирги кунда совет халқининг ва қардош мамлакатлар халқларининг тинч ҳаётини ҳимоя қилиб турган мустаҳкам қалқондир.

Космонавтлар космосдан қараганда Ер осуда кўринади, унинг устини беозор кўкиш туман қоплаб турганга ўхшайди, дедилар. Лекин ҳақиқатда планетамизни унчалик осуда деб бўлмайди. Империалистлар ёқаётган хатарли можароларнинг ўчоқлари планетамизнинг гоҳ у, гоҳ бу ерида ловуллаб ўт олмоқда. Планетамизда халқларнинг озодлик, мустақиллик учун олиб бораётган буюк кураши, эски ва янги мустамлакачиларнинг жабр-зулмига қарши, социал зулмга қарши кураш, мустаҳкам тинчлик учун, империалистларнинг агрессиясига қарши, социализм учун кураш давом этмоқда.

Мард Вьетнам халқи Америка империализмининг агрессиясига қарши қаҳрамонона жанг қилмоқда. Қўшма Штатлар ўзининг минглаб солдатларини ва бошқа мамлакатлардан ёллаб келтирган каллакесарларни, реактив бомбардимончи самолётларни, ҳарбий-денгиз флотини Жанубий Вьетнам ватанпарварларига қарши урушга солиб, Вьетнамдаги вазиятни борган сайин кескинлаштирмоқда. Вашингтондан берилган буйруққа биноан, Америка ҳарбийлари Вьетнам Демократик Республикасини ваҳшиёна бомбардимон қилмоқда, Лаос ва Камбоджага бандитларча ҳужумлар қилмоқда. АҚШ империалистлари Вьетнамда авж олдираётган уруш олови бошқа районларга ҳам ёйилиб кетиш хавфини туғдириб, ялпи тинчлик учун хатар солмоқда.

Тарих шундан далолат берадики, халқларга қарши қилинган агрессия ҳаракатлари, ёвузликлар ҳеч қачон унутилмайди ва кечирилмайди.

Агар Америка агрессорлари замонлар ўтиб Вьетнамда қилган ҳаракатларимиз унутилиб кетади, қилган жиноятларимиз учун шармандаликдан қутуламиз, деб умидвор бўлаётган бўлсалар, қаттиқ янглишадилар.

Жанубий Вьетнамнинг мағрур ва мард халқи интервенциячилар ўз бошига ёғдирган бомбаларни ва напалмларни ҳеч қачон ўз хотирасидан ўчириб ташламайди. Вьетнам Демократик Республикасининг халқи ўз мамлакатига қарши агрессорларнинг босқинчиларча қилган ҳужумларини асло кечирмайди. Мана шу шармандали ёвузликлар туғдирган қаҳр-ғазаб кўпгина мамлакатлардаги миллион-миллион кишиларнинг юракларида сақланиб қола беради. Бу қаҳр-ғазаб авлоддан-авлодга кўчиб юради. Ҳеч нарса унутилмайди, ҳақ жойига қарор топади.

Барча совет кишилари қаҳрамон Вьетнам халқи билан ўзларининг бирдам эканликларини айтмоқдалар, АҚШнинг империалистик агрессиясига лаънатлар ўқимоқдалар, бу агрессиянинг тўхтатилишини, Америка қўшинларининг Жанубий Вьетнамдан олиб чиқиб кетилишини талаб қилмоқдалар. Империалистларнинг мана шу ҳаракатларига қарши тинчликсевар халқларнинг бошлаган курашлари кундан-кунга кучайиб, тобора қудратли тус олмоқда. Биз агрессорларни огоҳлантириб бундай деймиз: сизлар ўзларингизнинг жиноятkorona ҳаракатларингиз билан оёғингиз остида кавлаётган чоҳдан кейин қутулиб чиқа олмаслигингиз мумкин.

Вьетнам халқининг озодлик ва мустақиллик учун олиб бораётган курашида қатнашишга тайёрмиз, деб ёзилган хатлар совет гражданларидан марказий органларимизга кўплаб келиб турибди. Совет кишиларининг ака шу хатларида ўз ифодасини топаётган қардошларча бирдамлик, социалистик интернационализм туйғуларини биз яхши тушунамиз.

Вьетнам Меҳнаткашлар партияси раҳбарлари ва Вьетнам Демократик Республикаси ҳукумати билан келишиб олинганига кўра, Совет Иттифоқи Вьетнам Демократик Республикасининг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлашда ёрдам бериш учун зарур бўлган чораларни ҳозирдаёқ кўрмоқда. Бинобарин, сизларни ишонтириб айта оламанки, ўртоқлар, биз ўзимизнинг қардош социалистик мамлакатга нисбатан интернационал бурчимизни бажарамиз!

Дунёнинг бошқа бир районидаги — Европадаги воқеалар ҳам мамлакатимизнинг эътиборини ўзига тортмаслиги мумкин эмас. НАТОнинг агрессив корчалонлари гитлерчилар Германияси тор-мор келтирилган куннинг 20 йиллигини ўзларича нишонлашга, яъни Шимолий Атлантика блокининг ядро кучлари деб аталган кучлар воситаси билан Ғарбий Германия реваншчилари олдида атом қуролига йўл очиб қўйиш билан нишонлашга аҳд қилганга ўхшайдилар. Бонн ҳукмрон доираларининг «муддати ўтиб кетди» деган баҳона билан нацист ҳарбий жиноятчиларни, миллион-миллион кишиларнинг ёстиғини қуритишга виждони йўл берган ана шу йиртқичларни жавобгарликдан соқит қилишга иғвогарлик билан уринаётганликлари ҳам тинчлик душманларининг мақсадларига очиқдан-очиқ хизмат қилмоқда.

Барча тинчликсевар халқларнинг ҳис-туйғуларини ифода этиб, Варшава Шартномасида қатнашувчи социалистик давлатлар НАТОнинг ядро кучларини яратиш планларини Европада ва бутун дунёда тинчлик ишига солинаётган жиддий таҳдид деб ғазаб билан қоралайдилар ҳамда Ғарбий Германия милитаристларининг қўлига ядро қуролини тутқазиб қўйишга қаратилган ҳар қандай уринишларга қарши курашмоқ учун маҳкам бел боғлаганликларини якдиллик билан баён қилдилар.

Башарти НАТОнинг ядро кучларини тузиш планлари амалга ошириладиган бўлса, у ҳолда социализм мамлакатлари социалистик ва бошқа тинчликсевар давлатларнинг хавфсизлиги манфаатларига яхши хизмат қиладиган қарши чоралар кўриш имкониятини топадилар, деб шу хусусдаги ҳар қандай планларнинг ташаббускорларини яна огоҳлантириб қўйишни зарур деб ҳисоблаймиз.

Совет Иттифоқи бошқа барча мамлакатлар қатори АҚШ билан ҳам яхши муносабатларда бўлишга қарши эмаслигини неча марталаб айтдик. Бироқ, ҳамма шуни билиб қўйсинки, Совет Иттифоқи ўзининг Европадаги ёки жаҳоннинг бошқа районларидаги хавфсизлиги қонуний манфаатларига, дўстларимиз ва иттифоқчиларимизнинг хавфсизлигига қилинадиган хуружларга ҳеч қачон чидаб тура олмайди. Биз ҳеч қачон бу манфаатларни ўртага қўйиб, кимлигидан қатъи назар биров билан битишмаймиз.

Империализмга ва унинг агрессив муддаоларига қарши курашда барча революцион ва прогрессив кучларни жипслаштириш ҳозир ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ ҳал қилувчи аҳамият касб этмоқда. Жаҳон коммунистик ҳаракатининг бирлиги, барча социалистик мамлакатларнинг бирдамлиги бундай жипслашувнинг зарур негизидир.

Яқинда Москвада ўтказилган Маслаҳат учрашувида қатнашган 19 коммунистик ва ишчи партиянинг вакиллари ўз партиялари ишчилар синфининг буюк идеалларини ўйлаб, барча коммунистларни жипслаштиришга интилаётганликларини баён қилдилар. Бу учрашув жаҳон коммунистик ҳаракатида катта воқеа бўлди. Учрашув қатнашчилари империалистик агрессияга қарши, миллий мустақиллик учун, тинчлик ва халқлар хавфсизлиги учун жонбозлик билан курашиб, шу курашда бутун дунё коммунистларини бир ёқадан бош чиқариб, ҳаракат қилишга ва бирдам бўлишга астойдил даъват этдилар.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва Совет ҳукумати жаҳон коммунизми сафларини бирлаштириш учун, урушга, ёвузликка, жабр-зулмга қарши бош кўтарган тараққиёт ва тинчлик кучларини жипслаштириш учун курашмоқдалар ва бундан буён ҳам кураша берадилар. Бу курашда биз куч-ғайратимизни аямаймиз, бу кураш биз учун ҳаётнинг ўзи билан баравардир, чунки биз, коммунистлар социал адолат ва тенгликни, тинчлик ва меҳнатни қарор топтириш учун курашмасдан бошқача ҳаёт кечириш мумкинлигини тасаввур қила олмаймиз.

Совет Иттифоқи турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшашидан иборат ленинча йўлга қатъий амал қилмоқда. Бу йўл барча халқларнинг ҳаётий манфаатларига жавоб беради, зотан, ҳозирги замон шароитида бу — инсониятни жаҳон ядро уруши кулфатларидан халос этишга олиб борувчи бирдан-бир йўлдир.

Худди шунинг учун ҳам Совет Иттифоқи тинч-тотув яшаш учун тинмай курашмоқда, шундай тотув яшаш имкониятини қўпоришга уринаётганларга кескин зарба бериш учун ўзининг бутун обрўсидан, ўзининг бутун қудратидан фойдаланмоқда. Империалистлар жаҳонни ҳарбий можаролар йўлига буриб юборишларига имкон бермаслик учун биз ҳамма чораларни кўрмоқдамиз ва кўра берамиз. Биз империализмга қарши курашаётган барча кучларнинг, ер юзида озодлик ва тараққиёт учун курашаётган барча кучларнинг бирлигини империализмнинг агрессив режаларини чиппакка чиқаришга, ер юзида мустаҳкам тинчликни таъминлашга қодир бўлган тўғри восита деб биламиз.

Улуғ устозимиз В. И. Ленин таъкидлаб айтганидек, давлатнинг ташқи сиёсати — унинг ички сиёсатининг ифодасидир. Совет кишиларининг турмуш даражасини юксалтириш, халқнинг ўсиб бораётган маънавий ва моддий талабларини қондириш тўғрисида ғамхўрлик қилишни бизнинг партиямиз ўзининг энг муҳим вазифаси деб билади.

Қаҳрамон космонавтларимизнинг космосдаги йўли олдиндан белгилаб қўйилган аниқ орбита бўйлаб ўтганидек, Ердаги ишларимиз ҳам партиямиз белгилаб қўйган йўлдан бормоқда. Партия Марказий Комитети ва Совет ҳукумати КПСС Марказий Комитетининг октябрь ва ноябрь Пленумлари тутган йўлни изчиллик билан ўтказиб, партия ва давлат ҳаётида ленинча нормаларга амал қилиб, улуғ планларимизни бажариш, экономикамизни янада такомиллаштириш ва ривожлантириш учун кун сайин сабот билан курашмоқдалар.

Улкан химия ва электростанциялар қурилишларидан, заводлар ва шахталардан ҳар куни хушхабарлар келмоқда. Совет кишиларининг куч-ғайратлари билан Ер сийнасидаги ва океанлар тубидаги хазиналарнинг кўзи очилмоқда.

Қишлоқ хўжалигимиздаги аҳволни тубдан яхшилашга, уни совет экономикаси олдида, умуман жамиятимиз олдида турган катта-катта вазифалар даражасига кўтариш учун шарт-шароитлар яратишга қаратилган амалий чоралар ҳозирги вақтда партия олиб бораётган улкан ишнинг энг муҳим қисми ҳисобланади. Партия Марказий Комитетининг эртага очиладиган Пленуми ҳам худди мана шу масалага бағишланади.

Биз, коммунистлар ерда қаддимизни ростлаб, сарбаст туришимиз ва ўзимизнинг ердаги ишларимизни яхши олиб боришимиз керак. Осмонга нақадар баланд парвоз қилмайлик, юлдузлар орасидаги фазога учиб нақадар узоқ кетмайлик, Ердан ажралиб қолишимизнинг ҳеч ҳожати йўқ. Она — ер бизни боқиб турибди, келажакда ҳам бизни боқаверади ва ўз бойликларини бизга инъом қилаверади. Шу бойликлардан тўғри фойдаланиш, хўжаликни тадбиркорлик билан юргизиш ўзимизга боғлиқ. Мана шу бойликлар ҳамма муваффақиятларимиз учун зарур бўлган моддий негизни яратиб беради. Совет кишилари кўп иш қилдилар, лекин ҳали бундан ҳам кўпроқ иш қилишлари керак. Фахрланишга арзийдиган ютуқларимиз бор, аммо биз бу билан кибрланмаймиз, йўлимизда кўндаланг бўлаётган қийинчиликларни ҳам кўриб турибмиз. Бу эса совет кишиларини ана шу қийинчиликларни енгишга қаратилган янги куч-ғайрат сарфлашга руҳлантирмоқда.

Совет кишиларининг ижодий активлиги ва ташаббускорлиги, мамлакатни ривожлантиришнинг ленинча илмий асослаб берилган йўли — олдимизда турган вазифалар муваффақиятли ҳал қилинажагининг, Ленин тузган ўз партияси раҳбарлигида ажойиб халқимиз коммунизм қурилишида янги ғалабаларга эришажагининг ишончли гарови ана шу.

Ўртоқлар! СССР Олий Совети Президиумининг Фармони билан полковник Павел Иванович Беляевга ва подполковник Алексей Архипович Леоновга Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари унвони берилганлигини хурсандчилик билан маълум қиламан. Айни маҳалда улар СССР космонавт учувчилари деган фахрий унвон билан ҳам тақдирландилар. Қаҳрамонларнинг кўрсатган шижоаткорликларини нишонлаш мақсадида Москва шаҳрида уларнинг бронзадан ясалган бюстлари ўрнатилади.

Ўртоқлар, партия Марказий Комитети ва Совет ҳукумати ўртоқ Леоновнинг космик кема командири ўртоқ Беляев раҳбарлигида космосда қилган парвозига ва жаҳонда биринчи марта космосга бемалол чиққанлигига ниҳоятда катта аҳамият бериб, мана шу тарихий воқеадан хотира сифатида Беляев ва Леонов ўртоқларнинг парвози ҳақидаги ҳамма ҳужжатларни ва киноплёнкани абадий сақлаб қўйишга қарор қилдилар. Шу ҳужжатларни махсус ампулага солиб, космосни забт этувчиларнинг Москвадаги монументи — космонавтика асосчиси К. Э. Циолковский ҳайкали тагига кўмиб, маҳкамлаб қўйишга қарор қилинди. Ампула турадиган жойнинг устига зарҳал ҳарфлар билан ёзилган эсдалик мармар тахта ўрнатилади.

Айни маҳалда барча совет космонавтлари — Ю. А. Гагарин, Г. С. Титов, А. Г. Николаев ва П. Р. Попович, В. В. Николаева-Терешкова ва В. Ф. Биковский, В. М. Комаров, К. П. Феоктистов ва Б. Б. Егоров ўртоқларнинг парвозлари тўғрисидаги ҳужжатлар ва киноплёнкаларни ҳам ампулаларга солиб, ана шу жойга маҳкам кўмиб қўйиш ҳақида қарор қабул қилинди.

Сизларни олий ва муносиб мукофот билан табриклайман, Беляев ва Леонов ўртоқлар! Мана шу митингда ҳозир бўлган кишиларнинг ҳаммаси, бутун совет халқи ҳам сизларни қизғин табриклаётганликларига ва сизлар билан бирга қувонаётганликларига аминман.

Биз сизларнинг қариндош-уруғларингиз ва ёру-биродарларингизни, космонавт ўртоқларингиздан иборат бутун шонли коллективни, совет халқининг космосни ўзлаштиришдаги янги тарихий ғалабасини ҳозирлаган ва таъмин этган барча кишиларни ҳам табриклаймиз!

Яшасин улуғ совет халқи!

Яшасин барча ғалабаларимизнинг ташкилотчиси Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!

Яшасин коммунизм!

(Ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқи қарсаклар билан бир неча марта бўлиниб турди).

Митинг ёпиқ деб эълон қилинади. Традицияга мувофиқ, бу тантана охирида Совет Иттифоқи гимни чалинади. Радио тўлқинлари гимн садосини мамлакатимизнинг энг олис жойларигача элтдилар.

Космонавтлар марши... Меҳнаткашларнинг Коинот разведкачилари шарафига ўтказиладиган байрам намойиши биринчи марта шу марш билан бошланаётгани йўқ.

Майдон узра қўшиқнинг «Олис сайёраларнинг тўзонли сўқмоқларида, бизнинг изларимиз қолажак, албат» деган сўзлари янграйди. Буни эшитиб Алексей Леонов жилмаяди, Павел Беляев эса қўлини баланд кўтаради. Ҳа! Шундай кун узоқ эмас! Тўғри, Ойдаги йўллар ўзининг биринчи сайёҳларига ҳали мунтазир. Аммо, текширилмаган йўлдан биринчи сўқмоқ очилди.

Халқ бугун қаҳрамонларни худди мана шунинг учун алқимоқда. Мавзолей олдидан, космонавтлар рўпарасидан ўтиб бораётган баъзи кишиларнинг хурсанд бўлишлари учун алоҳида сабаблар ҳам бор. Сафлар орасидан:

«Беляевлардан салом!»

«Баракалла, Алеша, Леоновлардан раҳмат!» — деган хитоблар эшитилади.

Москвада яшаётган кишилар орасида олти минг Беляев, беш ярим минг Леонов бўлса, улар ўз атоқли ҳамфамилияларининг жасоратидан алоҳида фахрланмоқда, хурсанд бўлмоқда...

Бутун дунё ўз радиоприёмниклари ва телевизорларини Москва тўлқинига тўғрилаб, Қизил майдондаги тантаналар ҳақида берилган эшиттиришни тинглади ва кўрди. Бутун дунё шодлигимизга шерик бўлди. Чунки бу байрам бутун инсониятнинг байрамидир. Чунки икки совет коммунистининг жасорати, совет халқининг жасорати тараққиётга, бутун инсониятнинг равнақига бағишланган.

23 март.

Д. ДМИТРИЕВ,
Н. ЖЕЛЕЗНОВ,
ТАСС мухбирлари.

КОСМИК ШУҲРАТ ЙЎЛИ

(Боши биринчи бетда).

Гуллар билан безатилган очиқ машина аэропорт биносининг катта дарвозаси олдига келтириб қўйилган. Павел Беляев ва Алексей Леонов, уларнинг хотинлари шу машинага ўтиришади. Мотоциклчилар эскорти ҳамроҳлигида «ЗИЛ-111» дарвозадан чиқиб, Москва томон йўл олади.

Киев катта тош йўли ва Ленин проспекти — космик шуҳрат йўли бўлиб қолди. Москваликлар шу йўл бўйидаги энг «қулай» жойларни эгаллаб олмоқ учун ихтирочилик мўъжизаларини кўрсатадилар. Болалар ўзларининг одатдаги имтиёзларидан фойдаланиб, биринчи қаторларга ўтиб олганлар. Томлар, балконлар, телеграф сим ёғочлари ва оталарининг елкаларидан болалар тўла равишда фойдаланганлар. Ҳамиша мана шундай кунларда бўлганидек бу сафар ҳам кенг Ленин проспекти торлик қилиб қолди. Ҳамиша бўлганидек бу сафар ҳам бу кенг кўча музика садоларига тўлиб-тошган, алоҳида байрам шовқин-сурони баавж.

Ленин проспектида яшовчи ёки шу проспектда ишловчи бахтиёрлар ҳам бор...

Академик Н. В. Белов гарчи ҳамиша жуда банд бўлса-да, у ҳам шонли космонавтларимизни «лоақал кўзининг қири билан» бир кўришга жазм қилди. Космонавтлар трассадан ўтиб бораётган соатда академик ўзининг институтида — СССР Фанлар академиясининг Кристаллография институтида эди. Академик ҳамма билан бирга космонавтларни табриклаётган пайтда биз у билан гаплашиб қолдик.

— Инсониятнинг барча илмий муваффақиятлари бир-бири билан бир бутун бўлиб туташиб кетганлигига яна қайта-қайта ишонч ҳосил қиласан, киши, — дейди академик.

Қизил майдонга олиб борадиган йўл совет фанининг штаби — СССР Фанлар академияси Президиуми ёнидан, жуда кўп тадқиқот институтлари ёнидан ўтади. Олимлар, инженерлар, ишчилар — хуллас бундан атиги бир неча йил муқаддам афсона, эртак, хаёлий бир нарса бўлиб туюлган бу ғалабани дадиллик билан режалаган, тайёрлаган ва таъминлаган кишиларнинг ҳаммаси космонавтларни табрикламоқда.

Автомашиналар Кремлга йўл олади...

Л. Бернаскони, П. Косолапов, Б. Лукьянов, М. Панченко, Е. Стишова, Е. Хорева, С. Шишков,
ТАСС мухбирлари.

Москва, 23 март.

24 МАРТ, 1965 ЙИЛ
№ 69 (13.025).

КЎЧАТ ЭКИНГ, БОҒ ҚИЛИНГ

ЯШИЛ БОЙЛИКЛАР

ЯНГИ ХИЁБОНЛАР

Республикамизнинг пойтахти Тошкент шаҳри йилдан-йилга обод ва чароғон бўлаётир. Янги кўчалар, хиёбонлар бунёд этилмоқда. Пойтахт аҳолиси қисқа муддатда 600 минг тупдан ортиқ кўчат ўтқазди.

Октябрь районининг меҳнаткашлари кўчат ўтқазишда олдинда бормоқдалар. Улар шу кунга қадар 50 минг тупдан зиёд олча, гилос, ўрик, нок, ток, олма ва бошқа хил кўчатлар ўтқазиб пешқадамлик қилмоқдалар. Пойтахтнинг кенжа райони — Чилонзорда кўчат ўтқазиш жадал суръатлар билан давом эттирилмоқда. Чилонзорликлар шу кунга қадар 40 минг тупдан ортиқ кўчат экдилар. Кўчат ўтқазишда Киров, Куйбишев, Фрунзе районларининг аҳолиси ҳам ташаббус кўрсатмоқда. «Ҳар бир киши камида ўн туп кўчат эксин ва кўкартирсин!» — Пойтахт жамоатчилигининг шиори ана шундай.

М. КАРИМОВА.

БОҒЛАР КЕНГАЙМОҚДА

Колхозимиз аъзолари мевали боғларни кенгайтиришга катта аҳамият бераётирлар. Баҳорнинг дастлабки кунларида қишлоқда 1100 туп олма, 500 туп гилос, 700 туп олхўри, 300 туп беҳи кўчати ўтқазилди.

Бизда токчилик тез ривожланяпти. Янги токзорлар барпо этилди. Пилла қурти озуқа базасини мустаҳкамлаш учун 13 минг туп тут кўчати экдик. Боғлардаги дарахтлар сийраклашиб қолган жойларга 3000 туп шафтоли ўтқазилди. Кўчатларни парваришлашга тажрибали боғбонлар ажратилди.

Р. АШУРОВ,
Калинин районидаги Охунбобоев номли колхоз боғдорчилик бригадасининг бошлиғи.

БИР КУНДА 3 ГЕКТАР БОҒ

Избоскан районидаги хўжаликларда кўчат ўтқазиш қизғин бормоқда. Ҳар кун 3 гектар ерда боғ барпо этиляпти. Йўл бўйларига 30 минг тупдан зиёд мевали кўчат ўтқазилди. Ариқ-зовурларнинг четларига 158 минг 600 туп тут ниҳол экилди.

«Москва», Ёқубов номли, «Шарқ юлдузи» колхозлари ва 8-совхознинг миришкор боғбонлари кўчат ўтқазишда ташаббус кўрсатмоқдалар. Бу хўжаликларнинг ҳар бири 10-13 минг тупдан турли ниҳоллар ўтқазди.

Х. ЖУРАЕВ.

ТУТЗОРЛАР

Олтиариқ районидаги Ленин номли колхоз аъзолари пилла қурти озуқа базасини мустаҳкамлашга катта эътибор бераётирлар. Улар баҳорнинг ғанимат кунларидан самарали фойдаланиб, қисқа вақтда 4 минг туп тут кўчати экдилар. Кўчат ўтқазишда Ю. Турсунов, С. Мухторов, М. Абдураимов сингари колхозчилар фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Ф. РАСУЛОВ.

ЯЙЛОВДАН ХАТ

ТАБИАТ ОШИҚЛАРИ

Боягина оппоқ, оппоқ, оппоқ эди бу ерлар. Тушга қадар офтоб жамол кўрсатди. Майсалар учида сирғадек осилиб турган марварид доначаларни қуёшнинг ҳаётбахш тили ялаб кетди. Ернинг ҳоври чиқиб, водий бутун улуғворлиги билан намоён бўла бошлади.

Энди кўм-кўк кўклам қуёшидан баҳра олиб келаётган бу она-ер.

Салом яйлов! Салом она тупроқ, сенга тағин таъзим қилгани, шу мусаффо ҳаволарингдан тўйиб-тўйиб нафас олгани сенинг бағрингда кезиб, баҳор ижод қилаётган кишилар билан ҳамсуҳбат бўлгани, чўпон найининг майин оҳангларини жон қулоғимиз билан мириқиб-мириқиб тинглагани келдик.

Чўпонларни чиндан ҳам табиат ошиқлари дейишади. Улар тенготар палласини, қуёш осмон хошиясига шафақдан байроқ тикиб бораётган илҳомрез, негадир, пича ғамгин дамни ҳам бедор кутиб олишади. Тунлари ҳам сурув-сурув қўйларни ҳайдаб, қўзиларни авайлаб, серўт яйловларда ўтлатишади. Шунинг учун ҳам чўпоннинг кўзи жуда-жуда ўткир бўлиши керак дейишади. Бизнингча, мана шу яйловларга файз киритаётган, она-ер қўшиғини баралла куйлаётган ҳар бир чўпоннинг лочин кўзидай ўткир кўзи, арслон юрагидек юраги бор. Ҳар бир чўпон боғбондек эринмас, пахтакордек ҳормас-толмас, мушфиқ онадек меҳрибондир. Ҳар бир чўпон табиатни ҳис қилишда шоир дейверинг.

— Чўпонларнинг тағин қандоқ фазилатлари бор? — деб сўрадик.

— Меҳмондўстлик, вафодорлик, бир-бирига меҳрибонлик, — деб жавоб қайтаришди. Шу саҳий яйловлар бағрида мана шу баҳор чоғларидами, ёзнинг жазирасидами, қай маҳал бўлманг, танти, дангалчи, камсуҳан чўпонларга хос фазилатларни дарҳол пайқарсиз. Лекин буларнинг ўртасида энг яхши фазилат — меҳнатсеварлик, ҳалоллик, машаққатлардан, қийинчиликлардан сира қўрқмасликдир.

Биз ана шу олиҳиммат кишилар ўртасидамиз. Область партия комитетида ҳам, райкомда ҳам Бойхон Холиқуловни жуда мақтаб гапиришган эди. Бу одам — чинакам яйлов шоири. У ўт-ўланлар билан, қўй-қўзилар билан сўзлаша олади. У қайси яйловда қачон, қандай ўт ўсишини, қайси қудуқдан қачон ширин-у, қачон шўр сув чиқишлигини сизга сира адашмасдан айтиб бера олади.

Бойхон аканинг барча чўпонларга хос фазилатларидан тағин бири кўзи ўткирлигидир. Масалан, шундай воқеани айтишди. Бир гал Бойхон аканинг отаридаги қўй-қўзилар адашиб, бошқа фермадаги чўпонларнинг қўйларига аралашиб кетибди. Чўпон ўша ёқларга бориб ўзининг қўй-қўзиларини кўрсатиб;

— Анавилар бизники, — деган экан сира хато қилмай.

Совхоз директори Владимир Федоровичнинг айтишига қараганда, Бойхон ака шу қадар кўзи ўткир чўпонки, ҳатто у, борди-ю, сиз қоракўл теридан қилинган бош кийими кийган бўлсангиз бу тери совлиқникими, қўчқорникими, бу тери қайси отардаги, қайси чўпоннинг қўйидан эканлигини бемалол айтиб бера оларкан.

Бу мисолда катта маъно бор. Чунки яхши чўпон ўз боқимидаги, ўз ўтовидаги, ўз қарамоғидаги қўй-қўзиларни худди фарзандидек тарбият қилади, боқади, худди ўз фарзандидек танийди.

Мартнинг ўрталарида тўсатдан қор ёғиб қолди. Фақат қадамининг тагини ўйлабгина иш кўрадиган чўпон ўшанақа пайтда шошиб, нима қилишини билмай қолади. Бойхон аканинг, унга ўхшаш чўпонларнинг санъати, ҳа санъати шундаки, улар мана шундай наврўз палласида эндигина чарақлаб турган осмонни булут босиб, бирдан ҳаво айниб қолишини яхши билишади. Кераклы нарсаларни ҳар эҳтимолга қарши ғамлаб қўйиб иш кўришади.

— Ота-бобомиз чўпон ўтган. Бу яйловларни яхши китобнинг ҳар бир варағидай ёдлаб юборганмиз. Бўлмаса оталаримиз бизга чўпон чўқморини ишониб топширишармиди, — дейди Бойхон Холиқулов.

Бойхон ака чўпонликнинг тағин бир сирини айтиб деди:

— Яйлов бизнинг шеъримиз, уни ёд билмасак бўлмайди. Нега дедингизми, мана Жанқара яйлови. Бу ернинг атрофи тепаликлар билан ўралган. Совуқ шамолларнинг йўли тўсиб қўйилган. Қишда шу яйловда энг тўйимли ўт-ўланлар кўм-кўк кўкариб туради. Туллатиш — қўзилатиш бошланиши биланоқ Абдиҳомид яйловига келамиз. Бу ернинг ўти, об-ҳавоси қўй-қўзиларнинг яйраб-яйраб ўсишига жуда боп-да. Ёзда жониворларни Бўзахўр яйловларига ҳайдаймиз. Ер тандирдек қизиган пайтларда бу жойнинг об-ҳавоси, салқин шабадаси жонга ором беради. Кўчириш мавсуми келиши билан совлиқларни Мавлонқудуққа бошлаймиз. Шоир айтганидек ҳар яйловда ҳам ҳар фаслнинг ўз хислати, ўз фазилати бор. Чўпон бўламан деган одам, касби-коримизнинг бу алифбесини ёшликданоқ яхши билиб олиши шарт.

Бойхон аканинг укаси Рўзи, унинг хотини Гилос Холмўминова ҳам яйлов соҳиблари. МОҲИР ЧУПОН БОЙХОН АКА 560 СОВЛИҚНИ БОҚЯПТИ. ШУНДАН ҲОЗИРГАЧА 418 ТАСИ ҚУЗИЛАДИ. 283 ТАСИ ЭГИЗ ТУҒДИ. Олинган урғочи қўзилардан 154 шерозиси, 150 қораси, шунингдек, 36 наслли қўчқор боқишга қолдирилди. ИЛГАРИ ЧУПОН ҚОРАКУЛ НАСЛЛИ СОВЛИҚЛАРДАН ҚАНЧА КУП ТЕРИ ТОПШИРСА БАС ЭДИ. ЭНДИЛИКДА ЧУПОННИНГ МОҲИРЛИГИ, ЧУЛИҚНИНГ ҲАМ САНЪАТИ СОВЛИҚЛАРДАН ҚАНЧА КУП ЭГИЗ ҚУЗИ, ҚАНЧА КУП ҚОРАКУЛ ТЕРИ ОЛИНАЕТГАНЛИГИ БИЛАНГИНА ЭМАС, БАЛКИ НАСЛГА ИЛОЖИ БОРИЧА ҚАНЧА КУП УРҒОЧИ ҚУЗИ, ЭГИЗ ТУҒИЛГАН ҚУЧҚОРЛАРНИ ҚОЛДИРАЕТГАНЛИГИ БИЛАН ҲАМ УЛЧАНЯПТИ.

Бойхон Холиқулов, у билан беллаша оладиган уста чўпонлар шу бу йил эрта баҳорда олинган совлиқ қўзиларни серўт яйловларда яхши боқиш туфайли ўша куздаёқ наслли ёш қўчқорлардан қочириш йўли билан келаси йил эрта баҳорда насл олишга муваффақ бўлмоқдалар.

Биз илғор ферма мудири, зоотехник, коммунист Холмурод Рўзиевдан Бойхон ака эришаётган муваффақиятларнинг «сири»ни сўраган эдик:

— Бойхон ака совлиқларни қочиришга яхши тайёргарлик кўради, СЖКдан моҳирлик билан фойдаланади. Ҳамма қўйларнинг, айниқса, совлиқларнинг сувидан, ўтидан доим хабардор. Қишда далада камида 16-18 соат ўтлатиб, қўзининг совлиқ қорнида яхши етилишини ўйлайди.

Холмурод ҳам ёшлигидан мана шу яйловларда ўтлаган совлиқлар сутини ичиб катта бўлган йигит. Акаси Нормамат, унинг хотини Ойша Ҳайдарова, онаси Ойсулув опа, отаси Рўзи бобо, укаси Элмурод, опаси Норбиби — ҳаммалари чорвадор. Холмурод бултур август ойидан бери шу фермага раҳбарлик қиляпти. Самарқанд қишлоқ хўжалик институтининг 2-курсида сиртдан ўқияпти. Биргина шу фермада 19 минг наслли қўй бор. Шундан 12.076 бош совлиқ қўзилаши керак. 15 мартгача салкам 7 минг совлиқ қўзилади. 10 мингдан ортиқ қўзи олинди. Ҳар юз совлиқдан 135-140 тадан қўзи олиняпти. Ҳозиргача 3.004 совлиқ эгиз қўзилади.

— Биз олинган маҳсулотга нисбатан 47 процент ўрнига, — дейди Холмурод Рўзиев, — 54 процент наслли совлиқ қўзи қолдиряпмиз.

Худди шу фермада юрган пайтимизда қўшни Қарши районининг «Нишон» давлат наслчилик хўжалигининг директори Наримон Бадалбоев бошлиқ бир группа чорвадорлар келиб қолишди. Жаҳон бозорида машҳур қоракўл терилари етиштирадиган бу хўжаликка ҳам илғорликда тараф йўқ. Аммо нишонликлар Бойхон ака Холиқулов, Раҳмат Норбўтаев сингари донгдор чорвадорларнинг тажрибасидан ўрганайлик деб келишган экан. Бири-бирига шогирд, бири-бирига устод деб шуларни айтишади. Ўз навбатида «Ғузор» давлат наслчилик заводининг чорвадорлари қўшниларидан ўрганяптилар.

Раҳмат Норбўтаев ким дейсизми? У ҳам ғузорликларнинг машъали. КПСС аъзоси. Яқинда Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланди. Бултур ҳар 100 совлиқдан 123 тадан қўзи олиб, 315 қўзини наслга қолдирган. Ҳар қўйдан 3,2 килограммдан жун олишга муваффақ бўлган. Бу йил 703 совлиқдан 389 таси қўзилади, шундан 258 таси эгиз туғди. Бу илғор чўпон олинган қўзиларнинг қарийб 80 процентини, имкони борича кўпроқ урғочи қўзиларни наслга қолдиряпти.

Шоир табиат одамлар тўғрисида, заводдаги 102 коммунист, 500 га яқин комсомол-ёшлар ҳақида, коммунистик меҳнат зарбдори деган номга сазовор бўлган машъаллар, заводни коммунистик меҳнат корхонасига айлантирамиз деган азамат коллективни, 70 мингдан зиёд қўй боқиб, шундан 48 минг совлиқнинг кўпидан эгиз қўзи оламиз, қоракўлчиликнинг истиқболини ўйлаб, наслга кўпроқ урғочи қўзиларни, зотли қўчқорларни қолдирамиз деб, мардона меҳнат қилаётган кишиларни ҳар қанча улуғлаш мумкин.

Совхоз партия комитетининг секретари ўртоқ Жаббор Ғаниев партия ташкилоти қилаётган катта ишлар ҳақида батафсил гапириб берди. Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган чорвадор, «Ғузор» давлат наслчилик заводининг директори Владимир Федорович Фудима ҳам биз билан суҳбатда кўп яхши гапларни айтди.

Кези келганда айтиб қўяйлик: Владимир Федорович Совет космонавтларидан бири Поповичнинг ҳамқишлоғи экан. Ўзбекистонлик чорвадор олтин бошоқлар диёрида бўлган вақтида ўз ҳамқишлоғига ўзбек миллий кийимларини тақдим этганлигини сўзлаб берди. Худди ана шу суҳбат кунлари икки совет ўғлони, икки мард лочин — Беляев билан Леонов фазо дарвозасини дангал очишди. Жаҳонни ҳайратда қолдиришди. Яхшилаб ўйлаб қарасак, совет кишилари кўрсатаётган қаҳрамонлик, шу саҳий заминда мардона одим ташлаётган кишиларнинг қаҳрамонлиги ҳам тарих саҳифасига олтин ҳарфлар билан ёзилади.

...Тўрғайлар қўшиғини тинглай десангиз, баҳор жамолини тобора очаётганини кўрай, шувоқлар, қўзигуллар, явшанлар кўрпаси қалин тўшалган яйловларни сайр этай, космонавтларимиз янглиғ қаҳрамонликлар кўрсатаётган кишиларни кўрай, билай десангиз мана шу яйловларга бир келинг.

Ҳамид НУРИЙ,
Зокиржон ИСРОИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.
Қашқадарё области.

Бепоён яйловларнинг азамат соҳиблари — чўпонлар, чўлиқлар қўй-қўзиларни тобора кўпайтириш учун ҳар қандай об-ҳаво шароитида ҳам мардона меҳнат қилмоқдалар. Кўклам ўзининг кўркам сепини саҳий ерларга ёйган шу дамларда чўпоннинг юрагида ғайрат жўш уради, кафтида қуёш порлайди. Бу — меҳнат нашъасидир. Суратда сиз кўриб турган мард чўпон Қашқадарё области, Ғузор районидаги «Ғузор» давлат наслчилик совхозининг машъал чорвадорларидан бири Бойхон Холиқуловдир. У ҳар 100 совлиқдан 155 ўрнига камида 170 тадан қўзи олиб, меҳр-муҳаббат билан парвариш қилмоқда. Фото мухбиримиз ўртоқ А. Тўраев ўртоқ Б. Холиқулов ўз боқимидаги сурув-сурув қўй-қўзиларни навбаҳор палласида яйловларга олиб чиққан пайтида суратга олди.

Муросасизлар СИГНАЛИ

ҚАЧОНГАЧА...

Андижон области, Чуст районидаги «Қўқимбой» совхозининг 2-бўлимида меҳнаткашларга тез-тез кинофильмлар кўрсатиларди. Ўртоқ Юсуфжон Тўйчиев механик бўлди-ю, кино хизмати ишчилар талабини қондирмай қўйди. У ўз вазифасига етарли эътибор бермаётир. Кинофильмлар ҳақидаги афишалар илинмайди. Фильмлар кўрсатилаётганда лентаси тез-тез узилиб, овоз эшитилмай қолади.

Бу аҳволга чек қўйишни сўраб, совхоз ишчилар комитетига бир неча марта мурожаат қилдик. Аммо ҳамон ўзгариш йўқ.

2-бўлим ишчилари номидан:
Д. МАМАЖОНОВ,
К. ҲОЖИЕВ.

«ТУЯ ГЎШТИ ЕГАН» ҲАММОМ

1962 йилда Қашқадарё области, Чироқчи районидаги колхозлараро қурилиш ташкилотига «Ленинград» колхозида хаммом қуриш учун пул ўтказилган эди. Шундан сўнг ҳаммомнинг девори тикланди. Кўп ўтмай иш тўхтаб қолди. Ҳозир ҳаммом деворларининг ғиштлари тушиб кетмоқда. Бунга на колхоз, на колхозлараро қурилиш ташкилотининг раҳбарлари эътибор қилаётирлар.

И. ЗИЕДУЛЛАЕВ.

ҚАЧОН АВТОБУС ҚАТНАЙДИ

Ўтган йилнинг бошларида Қўйлиқ — Оржоникидзе маршрути бўйича автобус қатнарди. Нима бўлди-ю, автобус қатнови бирданига тўхтаб қолди. Мана бир йилдирки, автобусдан дарак йўқ. Бу Тошкент области, Калинин районидаги «Партия XX съезди» совхозининг 1-бўлимида яшовчи кишиларга, уйсозлик комбинати ва бошқа корхоналарга қатнаб ишловчи ишчиларга, айниқса, катта қийинчилик туғдирмоқда.

Совхоз ишчилари номидан комсомол ташкилотининг секретари:
Р. НОРҚУЛОВ.

ҲАҚЛИ ТАЛАБ

Биз яшаб турган Ғаллаорол район Қўйтош посёлкасида ҳаёт доимо қайноқ. Бу ерда 3 та озиқ-овқат, 2 та саноат моллари магазини, 3 та кутубхона, 2 та қишки ва ёзги кинотеатр, ошхона ҳамда янги ташкил этилган чойхона меҳнаткашлар хизматида.

Лекин булар посёлка меҳнаткашларининг талабларини етарли қондира олмаётир. Шу кунгача посёлкамизда уй-рўзғор буюмлари, чунончи радиоприёмник, телевизор, холодильник, соат ва бошқа буюмларни ремонт қиладиган устахоналар йўқ. Посёлкамизда шундай маиший хизмат кўрсатиш устахоналари ташкил этилса мақсадга мувофиқ бўлур эди.

М. АЛИҚУЛОВ,
М. ШОМИРЗАЕВ.

ИККИНЧИ КВАРТАЛ ҲИСОБИГА

Етти йилликнинг якунловчи йилида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг барча соҳаларини кескин ривожлантириш учун курашаётган Самарқанд областининг меҳнаткашлари дастлабки ютуқни қўлга киритдилар. Область хўжаликлари давлатга гўшт сотиш биринчи квартал топшириғини муддатидан илгари ошириб бажардилар. Қабул пунктларига пландаги 4850 тонна ўрнига 4852 тонна семиз гўшт топширилди.

Л. ЭРГАШЕВ.

ОБЛАСТЬ СОВЕТЛАРИНИНГ СЕССИЯЛАРИ

ФАРҒОНА, («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). Меҳнаткашлар депутатлари область Советининг I-сессияси бўлиб ўтди. Сессия мандат комиссиясининг докладини тинглаб, шу йил 14 март куни сайланган ҳамма депутатларнинг ваколатини тўғри деб топди. Шундан сўнг депутатлар область Совети ижроия комитетининг янги составини сайлашди. Область ижроия комитетининг раислигига депутат М. Иброҳимов, область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосарлигига депутат А. Ф. Гаврилов, секретарликка депутат Д. Қодиров ўртоқлар сайландилар.

★ ★

Меҳнаткашлар депутатлари иккинчи чақириқ Сирдарё область Советининг биринчи сессияси бўлиб ўтди.

Депутатлар область Советининг ижроия комитетини сайладилар. Область ижроия комитети раислигига Е. Т. Тасанбоев сайланди.

Сессияда шунингдек областнинг районлари ва шаҳарларида умумий таълим тўғрисидаги Конуннинг қандай бажарилаётганлиги масаласи ҳам муҳокама қилинди. Халқ маорифини янада яхшилаш тадбирлари белгиланди. (ЎзТАГ).

САБЗАВОТКОРЛАР

Колхоз клубида правление йиғилиши борарди. Унда муҳокама қилинаётган масала ҳаммани қизиқтирарди. Шунинг учун ҳам правление аъзоларидан тортиб, бригада бошлиқларигача, механизаторлардан тортиб, оддий колхозчигача, ҳамма-ҳамма сўз олишга ошиқар, дилида тугиб қўйганини баҳам кўришга шошиларди. Муҳим тадбирлар ўртага ташланди. Ер текислаш, ариқ-зовурларни қазиш, гўнг чиқариш, парник хўжалигида олиб борилаётган ишлар ҳақида тегишли кишилар ахборот берди.

Йиғилиш охирида правление раиси Абдусаматов гапнинг лўндасини айтиб қўя қолди:

— Ўтган йили 300 гектар ерда сабзавот экинлар етиштириб, мўл ҳосил олдик. Бу соҳада анча тажрибамиз ҳам бор. Четирбой Жайловбоев, Маҳмуд Болтабоев, Камол Расулев ўртоқлар бошлиқ бригадалар ҳар гектар ердан пландаги 151 центнер ўрнига 183 центнердан юқори сифатли сабзавот маҳсулоти топширган эдилар. Бу мисоллар колхозимизда сабзавотчиликни янада ривожлантириш учун ҳамма имкониятлар борлигини кўрсатиб турибди. Ўзбекистон партия ва ҳукуматининг сабзавот, ковун-тарвуз ва картошка экинларидан мўл-кўл ҳосил етиштириш ҳақида қабул қилган қарори республикамиз сабзавоткорлари каби бизнинг ҳам жанговар иш программамиз бўлмоғи керак. Ўртоқлар энди, белни маҳкам боғлаб, ишга отланиш пайти келди.

Илғор сабзавоткорлар иштирокида ўтказилган правление йиғилиши кўкламги экиш ишларини жадаллаштириб юбориш тўғрисида конкрет қарор қабул қилди ва қўшимча ишчи кучи ажратди. Эртаси куниёқ далаларда ижодий меҳнат булоқдек мавж ура бошлади. Ҳамма далага отланди. Тракторлар ҳайқириғи далаларга файз киритди.

Дастлабки куннинг ўзида 10 гектар ерга эртаги сабзавот экилди. Илғор бригадалар ҳар гектар ердан камида 200 центнердан сабзавот маҳсулоти топшириш юзасидан ўзаро мусобақалашдилар. Маҳмуд Болтабоев, Четирбой Жайловбоев ўртоқлар бошлиқ бригадаларда ерларни экишга тайёрлаш қизитиб юборилди. Бу бригадалар неча ўн гектар ерга эртаги сабзавот экиб қўйдилар.

Оржоникидзе районидаги Карл Маркс номли колхоз сабзавоткорлари республика партия ва ҳукуматининг қарорини сўзсиз бажариш йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилиб, кўклам экиш кампаниясини уюшқоқлик билан ўтказмоқдалар. Етти йилликнинг сўнгги, хал қилувчи йилида 303 гектар ерга сабзавот ва полиз экинлари экишни мўлжаллаётган колхоз азаматлари ҳозиргача 60 гектар ерга агротехника талаблари асосида экин экиб қўйдилар.

Колхоз аъзолари бу йил шаҳар аҳолисига 3900 тонна сабзавот маҳсулотлари, 550 тонна картошка, 110 тонна узум ҳамда бошқа мева-чева етказиб бериш мажбуриятини олганлар. Қайси бригадада бўлманг, қайси бир сабзавоткор билан суҳбатлашманг қабул қилинган мажбуриятни шараф билан бажариш учун қатъий курашилаётганлигининг гувоҳи бўласиз.

Абдулла РАҲИМОВ.

Хатларингизга ЖАВОБ берамиз

ХОТИНИНИ ХЎРЛАГАНИ УЧУН

«Чимбой район ишлаб чиқариш бошқармасининг бош инженери Жуман Оспанов хотин-қизларга бой-феодалларча муносабатда бўляпти. Хотини Раҳима Калимбетовани хўрлайди, болаларининг тарбиясига эътибор бермайди. Саёқ юриб, уй-рўзғорининг камчилигидан хабар олмайди. Кейинги вақтларда спиртли ичимликлар ичиб, хотини ва болаларини уйдан ҳайдаб чиқарди. Жамоатчилик, тегишли ташкилотлар унга қаттиқ таъсир кўрсатди. Аммо у бундан тегишли хулоса чиқариб олмаётир. Масалага редакциянинг аралашувини илтимос қиламиз». Газетхонлардан олинган хатда шундай дейилади.

Редакция хатни Чимбой район комсомол комитетига юборди.

Район партия комитети ва район комсомол комитетининг махсус комиссияси Оспанов ва Калимбетовалар оиласида рўй берган кўнгилсиз аҳволни текшириб кўрди. Текширишда хатда келтирилган фактлар тўла тасдиқланди. Текшириш якуни район партия комитетининг бюро мажлисида муҳокама қилиниб, юқоридаги жиддий нуқсонларга йўл қўйгани учун Ж. Оспанов бош инженерлик вазифасидан олиб ташланди. Масала халқ судида кўрилиб, Оспановдан болаларига нафақа ундириб бериш ҳақида ҳукм чиқарилди. Шунингдек, уй-рўзғор буюмлари Р. Калимбетовага олиб берилди.

НОИНСОФ ШОФЁР

Ҳурматли редакция! Мен яқинда Янгийўл шаҳрида бўлдим. Зарур иш билан бир жойга боришим керак эди. «АТП 43-00» такси енгил машинасига ўтирдим. Белгиланган жойга етиб келдик. Шофёр С. Аметов мендан тариф баҳосига кўрсатилганидан 1 сўм 50 тийин ортиқ пул олди. Ноинсоф шофёрнинг ножўя хатти-ҳаракатини тушунтирмоқчи бўлсам, мени ҳақоратлади. Бу билан мен камбағал бўлиб қолганим йўқ, албатта. Аммо шофёрнинг пасткашлигидан ранжидим. Наҳотки, инсон ўз виждонини пулга алмаштирса!

Оққўрғон районидаги «Коммунизм» совхозида истиқомат қилувчи К. Саноевнинг хатида шундай дейилади. Редакция хатни Тошкент область автомобиль трестига юборди ва унда келтирилган фактларни текшириб, фактлар тасдиқланган тақдирда шофёрга қаттиқ чора кўришни талаб қилди. Трест бошқарувчиси М. Ғофуров имзоси билан олинган жавобда бундай дейилади:

Текширишда К. Саноевнинг хатида келтирилган фактлар тўла тасдиқланди. С. Аметов енгил такси машинанинг шофёрлиги вазифасидан бўшатилди. Тарифдан ортиқ олинган 1 сўм 50 тийин пул почта орқали Саноевга қайтариб юборилди. Таксомотор парки шофёрлари орасида тарбиявий ишларни яхшилашга қаратилган тадбирлар белгиланди.

ДЎСТЛИК ВА ШЕЪРИЯТ

Она-Ватанимиздаги халқларнинг дўстлиги, қон-қариндошлиги адабиётимизда қуёш нурлари каби равшан ифодаланмоқда. Гўзал Тошкентимизга, қуёшли ўлкамизга рус, қозоқ, озарбайжон, арман ва бошқа қардош халқлар ёзувчиларининг меҳмон бўлиб келганликлари, унутилмас учрашувлар ёдимиздан чиқмайди. Айтилган юрак сўзлари ҳалиҳануз жаранглаб тургандай туюлади. Ўз навбатида бизнинг ўзбек ёзувчилари Москвада, Украинада, Озарбайжонда, Тожикистонда, Арманистонда меҳмон бўлиб, катта адабий кечалар ўтказганлар. Мана шу традиция давом этаётир.

19, 20, 21 март кунлари ўзбек шоирлари қардош Қозоғистоннинг Чимкент шаҳри ва Сайрам районида катта адабий кечалар ўтказдилар. Бу адабий кечалар дўстлик ва шеърият байрамига айланиб кетди.

Чимкент шаҳрида қад кўтарган азамат биноларидан бири химия-технология институтидир. 19 мартда кечқурун мана шу институтнинг мажлислар залида шаҳар корхоналарининг илғор ишчилари, интеллигенция вакиллари, студентлардан мингга яқин киши тўпланди.

Қозоқ шоири, ёзувчилар союзи область бўлимининг секретари ўртоқ Н. Сулаймонов адабий кечани очади.

Зални тўлдириб турган шеърият ихлосмандлари, етук ўғил-қизлар, адабиёт шинавандалари ўзбек халқининг академик шоири Ғафур Ғуломни қизғин кутиб оладилар. Ғафур Ғулом уларга ери-ерига туташиб кетган, дили-дилига пайванд ўзбек халқи номидан қизғин салом топширади. У ўзининг катта маҳорат билан ёзилган «Қозоқ элининг тўйи» шеърини ўқиб берганида залга йиғилган мингдан ортиқ киши қаттиқ қарсаклар билан шоирни олқишлайди.

Минбарга шоир, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Мақсуд Шайхзода чиқади. Олим-шоирни йиғилганлар самимий кутиб оладилар. У ўзининг «Ўртоқ Навоий» деган ажойиб балладасини ўқиганда яна қарсаклар янграйди. Мақсуд Шайхзода улуғ Ленин ҳақидаги шеърини ҳам ўқиб беради. Ленин ғояси билан бир-бирига жуда қадрдон дўст бўлган халқлар улуғ доҳий ҳақидаги бу ёрқин шеърни катта мамнуният билан тинглайдилар.

Қозоқ халқининг етук шоирларидан Умарбой Малкаров ўзининг ўзбек ёзувчиларига қарата ёзган янги «Хуш келибсиз» шеърини ўқиганида зал уни самимий олқишлайди.

Қозоғистоннинг Туркистон шаҳрида туғилган, лекин Ўзбекистонда тарбия топиб улкан шоир бўлиб етишган Миртемирни ўз ватандошлари самимий кутиб оладилар. Шоир машҳур «Онагинам» шеърини ўқиб беради.

Адабий кечада шоирлардан Азиз Абдураззоқ, Николай Куликов, Ш. Тамкин, ёзувчи-таржимон Носир Фозилов, филология фанлари кандидати Ғафур Муминов ва бошқалар ҳам ўз шеърларини ва қардош қозоқ халқига бўлган катта ҳурматларини дўстлик минбаридан баён қилдилар.

20 мартда Чимкент шаҳридаги Алишер Навоий номли мактабда ҳам катта учрашув бўлди. Бу учрашувга шаҳарнинг бошқа мактабларидан ўқувчилар, ўқитувчилар келган эди.

Қозоқ, ўзбек ва рус тилларида жаранглаётган ўтли мисралар ёш авлодни хурсанд қилди.

20 март кечқурун ёзувчилар машҳур классик шоир Юсуф Сарёмийнинг ватани Сайрам районидаги «Коммунизм» колхозига йўл олдилар. Колхознинг лиқ тўла залида шеърхонлик яна давом этади.

21 мартда Сайрам районидаги коммунистик меҳнат колхози номини олган Киров номли колхозда бўлиб ўтган учрашув ҳам катта таассурот қолдирди. Колхоз раиси ўртоқ Анормат Тошпўлатов минбарга чиқар экан бундай деди:

— Сизни колхозимиз аъзолари номидан қизғин табриклаб, бу ерга ўзбек халқининг дўстлик саломини олиб келганлигингиздан мамнунлигимизни билдирмоқчиман. Биз сизнинг асарларингизни севиб ўқиймиз. Айниқса меҳнаткаш колхозчилар ҳақидаги, дўстлик ҳақидаги шеърларингиз бизни завқлантиради. Тошкентдан радио орқали ўқиб турадиган асарларингизни диққат билан тинглаймиз, ўзбек композиторларининг дилрабо куйлари бизга ором беради.

Уч кун мобайнида Қозоғистон ССРнинг Жанубий Қозоғистон областида унутилмас учрашувлар бўлиб ўтди. Бу учрашувлар халқларимиз ўртасидаги бузилмас ленинча дўстликнинг намойишига айланди.

Дўстлик деб аталган бу муқаддас сўз
Мазмунин тополди кўп халқлараро,
Дўстликдан, меҳрдан порлаб турар кўз,
Бу дўстлик мустаҳкам бўлур тобора.

Ю. ҲАМДАМОВ.

Фан ва космос

Кўп ўринли «Восход» космик кемаси учирилган кундан бери атиги олти ой вақт ўтди. Совет кишилари яна космосга чиқди. П. И. Беляев бошқариб борган «Восход-2» кемасининг парвози, космонавт А. А. Леоновнинг бевосита космик фазога кемадан чиқиб ажойиб тажрибалар ўтказганлиги коинотни ўзлаштириш йўлида олдинга қўйилган янги жуда катта қадам бўлди.

Космик фазони ўзлаштириш соҳасидаги совет программасининг асосий хусусияти шундаки, бу соҳада ҳамма ишлар қатъий белгилаб қўйилган тартибда босқичма-босқич бажарилди, қўйилган вазифалар аста-секин мураккаблашиб борди, ҳар бир космик эксперимент пухта тайёрланди.

Совет фани ва техникаси космик фазони ўзлаштириш йўлида зўр ғалаба билан олға бораётган бўлса ҳам, лекин у, янгидан-янги рекордлар қўйишга асло интилаётгани йўқ. Совет Иттифоқи космосни ўзлаштириш натижасида олинаётган билимларнинг инсониятга фойда келтирадиган бўлишига, бу билимларни одамларга хизмат қилдиришга интилмоқда. Мутлақо равшандирки, илм-фан коинот сирларини на қадар тўлиқ ва чуқур билиб олса, уни ўзига нақадар тўла, бўйсундирса, биз табиат кучларидан шу қадар яхши фойдалана оламиз.

Одамнинг космик фазони ўзлаштирмоғи учун фақат илмий-техникавий ва инженерлик-конструкторлик проблемаларини ҳал қилибгина қолмасдан, шу билан бирга медицина ва биологияга доир бир қанча масалаларни ҳам ҳал қилиш лозим бўлади. Космик кемаларда учиб бораётган кишининг меҳнати ва турмушидаги хусусият шундан иборатки, унинг организмига ташқи муҳитнинг одатдан ташқари бир қанча факторлари таъсир қилиб туради ва у, ўзига хос баъзи бир шароитда иш олиб боради. Бундай шароит учиб бораётган аппаратларнинг ерга нисбатан узоқ масофада ва унинг ҳаракати ерга нисбатан жуда тез бўлиши натижасида келиб чиқади.

Шу жиҳатдан қараганда космик учишларнинг хавфсизлигини таъминлаш проблемаси медицина-биология тадқиқотлари олдига қўйилган энг актуал вазифа бўлди. Шу сабабли одам космосга учишни бошлаб юбормасдан олдин космик учиш шароитида жонли организмга ёмон таъсир ўтказа оладиган факторларни ўрганиш соҳасида, шунингдек шундай учиш шароитида ҳаёт кечиришни таъминлайдиган системаларни яратиш соҳасида қизғин илмий тадқиқот ишлари олиб борилди.

Маълумки, космосга биринчи бўлиб ҳайвонлар, ўсимликлар дунёсининг микробларидан тортиб, итларгача — турли намояндалар чиқарилди. Ҳайвонлар устида олиб борилган бир қанча тажрибалар одамнинг космик кемада яшашини ва нормал ишлаш шароитини таъминлайдиган ишончли воситаларни ишлаб чиқишга имкон берди.

Космонавтни барометрнинг пасайиб кетган босими таъсиридан, кислород етишмаслигидан ва паст температуралардан ҳимоя қилмоқ учун герметик кабиналар қўлланилади. Бундай кабиналарда белгиланган меъёрда барометрик босим вужудга келтирилади ва бу босим шу меъёрда сақланиб турилади, кабинанинг ичида ҳамиша тоза ҳаво бўлиши ва зарур температура шароити бўлиши таъминланади.

Одамнинг космик фазода бир қанча кунлаб учишига имконият берадиган. «Восток» ва «Восход» совет йўлдош кемаларида ҳавони регенерациялаш системаси қўлланилди. Бунинг учун таркибида кўп миқдорда кислороди бўлган ва бу кислородни герметик кабина атмосферасига бемалол бериб турадиган химиявий бирикмалардан фойдаланилди. Бу система вазнсизлик шароитида ва космик учишнинг бошқа факторлари таъсири остида бемалол ишлай оладиган ва ишончли система бўлиб чиқди.

Учишнинг хавфсиз бўлиши учун, айниқса одамнинг кемадан сиртга, космосга чиқиши учун космонавтлар кийиб оладиган скафандрлар тайёрланди. Скафандр газ ўтказмайдиган мустаҳкам ва енгил тўқимадан тикилган герметик кийимдир. Бу кийимнинг ичида ошиқча босим вужудга келтириб, буни сақлаб туриш ва организмни кислород билан узлуксиз таъминлаб туриш имконияти бор. Скафандр космонавтни паст барометрик босимнинг таъсиридан ва кислород етишмай қолишидан тўла равишда ва хавф-хатарсиз сақлай олади, температуранинг кескин равишда ўзгариши берадиган таъсирини ва бошқа таъсирларни енгиллаштиради.

Космик кемалар — ер йўлдошлари кетидан лайнерлар космосга парвоз қилади ва улар астронавтларни Ойга, Марсга, Венерага ва бошқа планеталарга элтиб қўяди.

Ҳозирги вақтда планеталарга учиш узоқ вақт талаб қиладиган саёҳат тариқасида ўтади. Ҳатто Венерани ёки Марсни айланиб учиб ўтиш учун кўп ойлар ёки йиллар талаб қилинади. Бундай узоқ давом этадиган космик саёҳатлар одамни кислород, озиқ-овқат, сув билан таъминлайдиган, ҳаёт фаолияти маҳсулларини ва чиқиндиларини чиқариб ташлайдиган бутунлай бошқача воситаларни ишлаб чиқишни талаб этади. Бундай шароитда космонавтнинг скафандри ҳам бошқача бўлиши лозим. Бундай скафандрнинг ичида ҳавони регенерация қиладиган ўзининг мустақил системаси бўлиши, айниқса иссиқликни бир меъёрда сақлаб турадиган мураккаб система бўлиши лозим. Бундай скафандр космонавтнинг вазнсизлик шароитида ҳаракат қилишига ёрдам берадиган кичкина реактив двигателлар билан таъминланиб қўйилса керак.

Космик фазонинг ташқи муҳит тариқасидаги энг муҳим факторларидан бири шуки, бу муҳитда космик радиация мавжуддир. Бундай радиация қуёшдаги хромосферанинг портлаши натижасида пайдо бўладиган нурлардан ва ер атрофидаги радиация минтақаларидан иборатдир.

Радиация минтақаларининг нурлари протонлар ва электронлардан иборат бўлиб, бу нурларни ернинг магнит майдонлари ўзига тортиб олади. Ички радиация минтақаси экватор чизиғи бўйлаб ер юзасидан 600-6000 километр баландликда бўлиб, унинг энг кўп интенсивлашган қисми ер юзасидан 3,5 минг километр баландликдадир.

Ташқи радиация минтақаси экватор чизиғи бўйлаб ўтган 13 минг километрдан 55 минг километргача бўлган бўшлиққа жойлашган.

Космик кемаларнинг экипажларини ташқи радиация минтақасининг заррачаларидан ҳимоя қилиш ички радиация минтақасининг протонларидан ҳимоя қилишга нисбатан унчалик мураккаб эмас. Бироқ, шундай бўлса ҳам электронларнинг кема деворидаги модда билан ўзаро таъсир ўтказиш натижасида кабинанинг ичида вужудга келадиган тормозловчи рентген нурларини йўқотиш чораларини кўриш зарур.

Қуёшдаги хромосфера портлашларининг натижаси бўлган ионлаштирувчи нурларнинг хавфи, айниқса катта.

Аммо, кўп марталаб ўтказилган экспериментларнинг натижаларини анализ қилиш шуни кўрсатдики, радиация минтақаларидан пастроқ бўлган орбиталар бўйлаб қисқа вақтли учишлар қуёшнинг активлиги ошмаган пайтларда хавф-хатарсиз ўта беради. Совет ва америкалик космонавтларнинг учишлари вақтида бу хулоса исбот бўлди.

Узоқ муддатли учишлар учун космик кемаларнинг янги типларини ишлаб чиқараётган совет олимлари ва конструкторлари космонавтларни космик радиациянинг зарарли таъсиридан, айниқса қуёшдаги портлашлардан ҳосил бўладиган протонлардан ҳимоя қилувчи самарали чоралар топишга ҳаракат қилмоқдалар. Бунинг учун янги ҳимоя материалларидан фойдаланиб, космик кемаларда ҳимоя қилувчи мосламалар яратиш, организмнинг радиация таъсирига бардош бериш қобилиятини оширадиган химиявий ва биологик дори-дармонлар топиш йўлида иш олиб борилмоқда. Радиация қай вақтларда активлашувини, айниқса қуёшдаги портлашлар қачон бошланишини олдиндан билиб олишга ва шу тариқа космик кемаларнинг учиши учун хатарсиз траекторияларни танлаб олишга катта эътибор берилмоқда.

Тезланиш, вибрация, шовқинларнинг биологик таъсирига келганда бундай таъсирлар етарли даражада ўрганилиб бўлди, бу таъсирлардан ҳимоя қиладиган воситалар яратилди.

Вазнсизликнинг одам организмига таъсирини ўрганиш бундан буён ҳам давом эттирилади.

Келажакда узоқ давом қиладиган космик учишлар вақтида вазнсизлик таъсиридан одамни ҳимоя қилмоқ учун махсус тадбирлар кўрилса керак. Космик кема кабинасининг чириллаб айланиши натижасида вужудга келадиган марказдан қочар кучдан фойдаланиб, учиш вақтида сунъий гравитация вужудга келтириш бу проблемани ҳал қилувчи энг радикал восита бўлиши мумкин. Бу муддаони амалга ошириш жуда мураккаб вазифа бўлиб, буни ҳал қилмоқ учун катта тадқиқот ишлари олиб бориш керак бўлади.

Одамнинг космик фазодаги йўлида турган ғовлар кўп. Бу ғовларни енгиш учун анчагина иш қилинди. Бунга космик кемаларимизнинг ер атрофидаги учишлари, одамнинг кема ичидан биринчи марта бевосита сиртга, космик фазога чиққанлиги далил бўла олади. Лекин бошқариладиган планетацараро кемаларнинг учиши хавфсиз бўлишини таъминламоқ учун ҳали кўп иш қилиниши керак.

Медицина фанлари кандидати Н. Н. ДОБРОВ,

Медицина фанлари доктори П. П. САКСОНОВ.

(ТАСС).

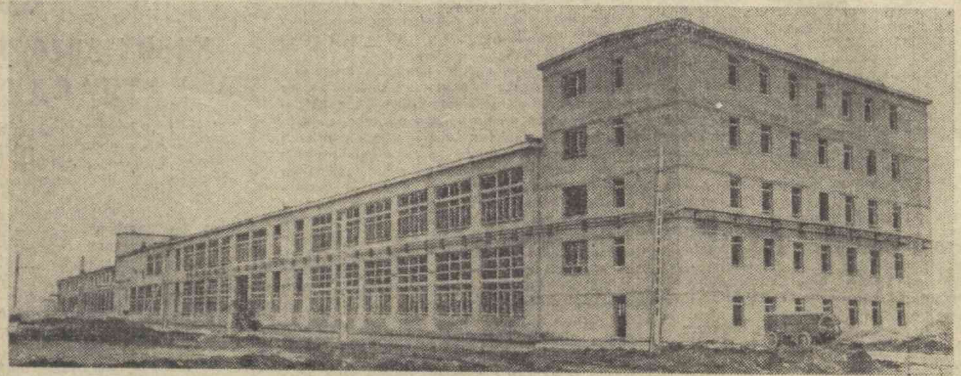

Бу йил Тошкентда янги йирик кўн комбинатининг биринчи навбати қуриб битказилиб, фойдаланишга топширилади. Суратда: ана шу комбинатнинг умумий кўриниши.

И. Глауберзон фотоси.

ҲАР ТЎҒРИДА БИР ШИНГИЛ

● Фарғона область, Поп районидаги Охунбобоев номли совхоз қишлоқларида сўнгги йилларда кўплаб жамоат ва уй-жой бинолари қад кўтарди. Яқинда Боғим қишлоғида икки қаватли касалхона биноси, Карл Маркс номли бўлимда трактор-ремонт устахонаси қуриб битказилди.

А. МАҲКАМОВ.

● Тўрткўл шаҳридаги 4-ошхона бош ошпази Мухтор ака Юсупов лаззатли ва сифатли таомлар тайёрлаб, хўрандаларни хурсанд қилмоқда. У моҳир ошпаз бўлиш билан бирга, кўплаб шогирдлар етиштирган устоз ҳамдир. Унинг қўлида таълим олган шогирдлари республикамизнинг турли шаҳар ва қишлоқларида хизмат қилмоқдалар.

Ҳ. ҚУРБОНБОЕВ.

● Ўш дам олиш уйи гўзал, хушманзара ерда жойлашган. Бу ерда ҳар йили Иттифоқимизнинг турли шаҳар, қишлоқларидан минглаб кишилар келиб дам оладилар. Яқинда Фарғона область, Қува районидаги «Коммуна» колхозининг миришкор сувчиси Мирзаориф ота Холиқов, Охунбобоев районидаги «Коммуна» колхози аъзоси Ғанижон Маллабоев, Мамарасул Саидовлар бу ерда кўнгилли дам олиб кетишди.

Қ. ХУДОЙБЕРДИЕВ.

КИЧКИНТОЙЛАР ИЖОДИ

Кеча республика Маданият министрлигининг марказий виставкалар залида бепоён мамлакатимизнинг энг кичик гражданлари — болалар боғчаси рассомларининг ижодий кўриги очилди.

Кишилар ўн беш республиканинг жажжигина миллий байроқлари тиркалган ранг-баранг расмлар, маккажўхори, пластилин ва бошқа нарсалардан ясалган ўйинчоқлар ёнига ошиқадилар.

Кўҳна Самарқанд обидаларини 37-болалар боғчасининг тарбияланувчилари Юлдуз Аҳмаджонова ва Лола Қобулова, 38-боғчадан Лариса Оғабекова, 36-болалар боғчасининг тарбияланувчиси В. Турсуновлар ўз ижодларида акс эттиришган.

Тошкентлик Рамил Ёқубов чизган расмлар диққатга сазовор. У ўтов ёнидаги қудуқни, туя карвонини ранг-баранг бўёқларда тасвирлаган.

Залда Ҳиндистон, Италия, Австрия ва бошқа мамлакатларда ўтказилган халқаро конкурсда қатнашган болаларнинг асарларини ҳам кўриш мумкин.

Бутуниттифоқ Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг «СССРда таълимот» бўлими ташкил этган бу кўргазма 15 апрелгача давом этади. Энг яхши деб топилган асарлар Америкага — болалар ижодий кўригига юборилади.

Я. САЛИМОВ,
М. СКРИПНИК.

Янги китоблар

«Ўзбекистон» нашриёти қуйидаги китобларни босиб чиқарди:

Р. Сахибоев. Социалистик демократия жаҳонда энг ёрқин демократия. 36 бет, тиражи 7.000 баҳоси 4 тийин.

Адҳам Раҳмат. Ўзбек генераллари. 112 бет, тиражи 5.000, баҳоси 13 тийин.

Б. Сайдуллаев. Ҳар қандай шароитда ҳам мўл ҳосил. 44 бет, тиражи 5000, баҳоси 4 тийин.

И. А. Тарасюк. Пахтакор колхозлар даромадининг иқтисодий шароитларини бараварлаштириш. 76 бет, тиражи 3000, баҳоси 12 тийин.

Н. Н. Руссини, Э. Э. Чудновский. Ўзбекистон Советлари ишидаги янгиликлар. 32 бет, тиражи 7000, баҳоси 4 тийин.

Ф. Чирва. Келажакни яратувчилар. 90 бет, тиражи 3000, баҳоси 12 тийин.

Планетамизда

СОВЕТ — ЮГОСЛАВИЯ ҲАМКОРЛИГИ

22 мартда Москвада Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ҳукумати билан Югославия Социалистик Федератив Республикаси ҳукумати ўртасида Дунай дарёсида «Темир дарвоза» районида Югославия томони қураётган «Жердап» гидроэнергетика ва кемалар қатнайдиган системани қуришда иқтисодий ва техникавий кўмаклашув тўғрисида битим имзоланди.

Битимда СССРдан Югославия Социалистик Федератив Республикасига ҳар бири тахминан 178 минг киловатт қувватга эга бўлган учта комплект гидроагрегат етказиб беришни, шунча қувватга эга бўлган яна учта агрегатни Югославия корхоналарида ишлаб чиқариш учун йиғма узелларни, ишлов берилган ва ярим тайёр деталларни, контроль-ўлчов приборлари ва баъзи материалларни етказиб бериш; шлюз учун асбоб-ускуналар ва механизмлар, шунингдек қурилиш-монтаж ишларини амалга ошириш учун бинокорлик ва монтаж қиладиган ускуналар ва механизмлар етказиб бериш кўзда тутилади.

Совет ташкилотлари Югославия экспертлари иштирокида баъзи бир лойиҳаларни ишлаб чиқадилар, консультациялар берадилар ва Югославия ташкилотлари ишлаб чиққан «Жердап» гидросистемасининг лойиҳаларини текширувдан ўтказадилар.

Битимда Югославия корхоналарида гидроэнергетика ускуналарини ишлаб чиқаришда совет ташкилотларининг ишлаб чиқариш-техникавий ҳужжатларни бериши, зарур консультациялар бериб туриши ва техникавий ёрдамнинг бошқа турларини кўрсатиши ҳам кўзда тутилган.

Ушбу битимни амалга оширишда иккала мамлакатдаги кўпгина саноат корхоналари ва бошқа ташкилотлар иштирок этади, бу эса ўзаро ҳамкорликка қўшилган янги муҳим ҳисса бўлади.

Музокаралар дўстлик ва ўзаро ҳамжиҳатлик вазиятида ўтди. (ТАСС).

СЎЛ КУЧЛАРНИНГ ЮТУҒИ

ПАРИЖ, 22 март. Ҳали тўла бўлмаган, лекин ҳозирдаёқ анча диққатга сазовор бўлган дастлабки маълумотларга кўра, кеча Францияда ўтказилган муниципал сайловларнинг иккинчи даврасн Коммунистик партия билан сўл кучларнинг муваффақият қозонганлигини тасдиқлади. Франция Коммунистик партиясининг барча демократларни жипслаштиришга қаратилган сиёсати тўғри бўлиб чиқди.

Компартия кўрсатган ёки қўллаб-қувватлаган рўйхатлар сайлов натижасида бир қанча муниципалитетларда кўпчилик ўринларни олди, илгари бу муниципалитетларда реакция хўжайинлик қилиб келар эди. Эндиликда денгиз порти Гавр, Ним, Алес, Коломб ва шу каби бошқа йирик шаҳарларнинг мэрлари коммунистлардан бўлади. Бу шаҳарларда коммунист номзодлар бошчилигидаги демократик бирлик рўйхатлари ғалаба қозонди.

Аксар коммунистлар билан социалистлар ягона фронт тузиб, майдонга чиққан жойларда улар энг кўп муваффақиятга эришдилар. Коммунистлар билан социалистларнинг иттифоқи туфайли Обюссон, Сен-Брие, Эпинэ ва шу каби шаҳарларда ғалаба қозонилди. Компартия баъзи шаҳарларда иккинчи давра олдидан бошқа демократик гуруҳларнинг номзодлари фойдасига ўз рўйхатларини қайтариб олди. Бу тактика ўз самараларини келтирди. Масалан, шундай тактика Гренобль сингари йирик шаҳарда, Сен-Назерда, Булони-Сюр-Мерда ва бошқа жойларда муниципал кенгашни ҳукмрон ЮНР-ЮДТ партиясининг қўлидан тортиб олишга имкон берди. Бу тактика реакцияни мағлубиятга учратиш ва республикачиларнинг вакилларини сайлатиб олиш учун имконият туғдирди.

Коммунистик партия иккинчи давранинг натижалари ўзи биринчи даврада эгаллаган позицияларни анча мустаҳкамлаганлигини зўр мамнуният билан қайд қилади, деди Франция Коммунистик партиясининг бош секретари Вальдек Роше сайловнинг дастлабки якунлари ҳақида гапириб.

Компартиянинг рўйхатлари ҳамда коммунистлар, социалистлар ва бошқа республикачилардан иборат қилиб тузилган демократик бирлик рўйхатлари тўплаган овозлар сони анча кўпайганлигини ҳам биз мамнуният билан қайд қиламиз, деб уқтирди В. Роше. Коммунистик партия миллион-миллион меҳнаткашларнинг ишончига таяниб, «шахсий ҳокимият ва реакция режимига қарши ва чинакам социал тараққиёт ва тинчлик сиёсатини ўтказа оладиган янги демократик тузум ўрнатиш учун курашда ўзининг демократик ва ишчи кучларни жипслаштиришга қаратилган амалий ҳаракатларини давом эттираверади».

Агар Социалистик партия Компартиянинг таклифларига қулоқ солганида ва бутун мамлакат миқёсида ягона сайлов олди иттифоқи тузишга рози бўлганида, сўл кучлар бундан ҳам каттароқ муваффақият қозонган бўлур эдилар. Лекин бундай бўлмади, социалистик раҳбарлар эса демократик кучларни жипслаштириш ўрнига, баъзан реакция билан очиқдан-очиқ тил бириктирдилар. Масалан, катталиги жиҳатидан Францияда Париждан кейин иккинчи ўринда турувчи Марселда худди шундай воқеа содир бўлди. Бу шаҳарда Социалистик партиянинг Гастон Деффер бошчилигидаги расмий номзодлари коммунизмга қарши шиорлар билан майдонга чиқдилар ҳамда ҳукмрон партиянинг вакилларига қадар реакциянинг яширин, баъзан эса очиқдан-очиқ берган мадади туфайлигина сайланиб қолдилар.

Утган сайловларнинг бошқа бир характерли хусусияти шундан иборатки, ҳукмрон ЮНР-ЮДТ партияси ўрнида депсиниб тураверди ва ҳатто сал орқага ҳам чекинди. Сайловнинг тўла ва узил-кесил натижалари эълон қилинмасдан туриб, ҳозирдаёқ шу нарса кўриниб турибдики, ҳукмрон партиянинг муниципалитетларга кенг кўламда ҳужум қилиш ва шу тариқа сайланиб қўйиладиган маҳаллий ҳокимият органларини ўзига бўйсундириб олиш ҳақидаги плани барбод бўлди. Янги реакцион сайлов қонуни ҳам, кенг кўламда олиб борилган ва мақтанчоқликдан иборат бўлган пропаганда кампанияси ҳам, сайловчилар «коммунистик хавф» бор деган гаплар билан қўрқитилгани ҳам фойда бермади. ЮНР-ЮДТ партияси Леонда қақшатқич мағлубиятга учради, Гренобльда илгари ўз қўлида бўлган муниципалитетдан ажралиб қолди. ЮНР-ЮДТ партияси Парижда демократик партияларнинг вакилларини сиқиб чиқаришга ҳамда ички ишлар министри Роже Фрэ ниброланиб ваъда берганига қарамай, пойтахт муниципал кенгашида мутлақ кўпчилик ўринларни босиб олишга муваффақ бўла олмади...

Сайлов натижасида, деб таъкидлайди бугун «Юманите» газетаси ўзининг бош мақоласида, «Демократларнинг шахсий ҳокимиятга қарши қиладиган ҳаракатлари учун қулайроқ шарт-шароитлар вужудга келди. У муниципал сайловлар кампанияси тамом бўлгани билан, де Голль режимига қарши кураш давом этаверади». (ТАСС).

КАМЕРУНДА ПРЕЗИДЕНТ САЙЛОВЛАРИ

ЯУНДЕ, 22 март. (ТАСС). Мамлакатдаги мутлақ кўпчилик сайлов участкаларидан олинган маълумотларга кўра, Камерун Иттифоқи партиясининг раҳбари Амаду Аҳижо Камерун Федератив Республикасининг президенти қилиб сайланган. Камерун Миллий-Демократик партиясининг раҳбари Жон Фонча мамлакатнинг вице-президенти лавозимига сайланган.

Амаду Аҳижо ва Жон Фонча ана шу сайловларда кўрсатилган бирдан-бир номзод эдилар.

РУМИНИЯ ИШЧИ ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

БУХАРЕСТ, 23 март. (ТАСС). Кеча Румыния Ишчи партияси Марказий Комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Румыния Ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг таклифига мувофиқ, пленум Николае Чаушескуни Румыния Ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари қилиб якдиллик билан сайлади.

Пленум Румыния Ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси ва Марказий Комитет секретари Киву Стойкани Румыния Халқ Республикаси Давлат кенгашининг раиси лавозимига сайлашни буюк миллат мажлисига тавсия этишга қарор қилди.

АГРЕССОРЛАРНИНГ ЯНГИ ЖИНОЯТИ

НЬЮ-ЙОРК, 22 март. (ТАСС). «Нью-Йорк Геральд трибюн» газетасининг хабар беришича, кеча Шимолий Вьетнамга қилинган ҳужум вақтида Америка самолётлари «душманнинг аскарларини ўлдириш учун махсус тайёрланган фосфор тўлдирилган ажал бомбаларини биринчи марта ишлатганлар».

БАНДИТЛАРЧА ҲУЖУМ ДАВОМ ЭТМОҚДА

НЬЮ-ЙОРК, 22 март. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентлиги мухбирининг хабар беришига қараганда, бугун Американинг реактив самолётлари Шимолий Вьетнамга яна ҳужум қилган ва бир қанча районларга бомба ташлаган. Америка қўмондонлигининг вакили, шу ҳужум вақтида бир самолёт уриб туширилди, деб айтган.

ҚОҲИРАГА «БАҲОР» КЕЛДИ

ҚОҲИРА, 22 март. (ТАСС). Ўзбекистон ССР халқ рақси давлат ансамбли — «Баҳор» Бирлашган Араб Республикаси Маданият ва миллий раҳбарлик министрлигининг таклифига биноан, кеча Қоҳирага келди. Ҳозирги вақтда «Баҳор» ансамбли Африка мамлакатлари бўйлаб сафар қилиб юрибди. Ансамбль Қоҳирадан Марокашга боради.

Кеча кечқурун Қоҳирадаги «Баллон» ёзлик театрида «Баҳор»нинг биринчи концерти бўлди. Концерт программасида ўзбек қўшиқлари ва рақслари, қўшиқ-рақс мелодиялари, ўзбек халқ чолғу асбобларида ижро этиладиган ўйноқи куйлар, шунингдек араб оҳанглари бор. Концерт зўр муваффақият билан ўтди.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Радио

24 МАРТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Концерт. 9.25 — Енгил куйлар. 10.10 — «Денгиз» (симфоник фантазия). 10.30 — Қўшиқлар. 11.10 — Қишлоқларимизнинг бугунги қиёфаси (ўзб.). 11.25 — Ўзбек балетларидан рақслар. 13.30 — Опереттлардан парчалар. 16.15 — «Зайнаб ва Омон» операси (рус тилида адабий-музикали композиция). 17.20 — Концерт. 18.00 — «Ёшлик» радиостанцияси. 18.45 — Кичик концерт. 19.20 — Қозоқ куйлари. 20.00 — Сабзавот мўл-кўл бўлади (рус.). 20.10 — Скрябин асарларидан концерт. 20.45 — Шўрчи толаси. 22.10 — Таълим процессининг моҳияти (сиртқи студентлар учун). 22.30 — Жангчи ёзувчилар микрофон олдида. А. Раҳмат. «Шинелли қизлар». 23.10 — (Адабий музикали эшиттириш).

Телевидение

24 МАРТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 12.00 — Каникул кунларида. (Телефильм).

Рус тилида: 12.25 — **Одамлар орасида** (бадиий фильм). 14.00 — **Кўчада юрганда эҳтиёт бўлинг!** (болалар учун).

Ўзбек тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар.** 18.20 — **Қизил галстук** телевизион журнали. 19.00 — **Тарихий процессда омма ва шахснинг роли ҳақида марксча-ленинча таълимот** (телеуниверситет). 19.20 — **Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Экспериментал биология институтидан репортаж** (қишлоқ хўжалик ходимлари учун). 19.50 — **Симфоник музика.**

20.30 — **Эшиттиришлар программаси.**

Рус тилида: 20.35 — **Телевизион янгиликлар.** 20.50 — **Адабий чоршанбалик.** 21.30 — **Сапун тоғи ҳақида афсона** (телефильм). 21.50 — **Экран табассуми.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.10 — **Третьяков галереяси бўйлаб** (мактаб ўқувчилари учун). 18.35 — **Тошкент янгиликлари.** 18.45 — **Жаҳон халқлари куйлари.** 19.15 — **Салом, Уфа!** (телеочерк). 19.30 — А. Островский. **Урмон** (2-серия).

Ўзбек тилида: 20.35 — **800 ёшдаги шаҳар** (мактаб ўқувчилари учун). 20.55 — **Тошкент янгиликлари.** 21.05 — **Ғалаба кунининг 20 йиллиги олдидан. Асрлар оша яшар мардлар номи.** 21.30 — **Сергей Герасимов** («Санъат усталари» циклидан).

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 24/III да кундуз **Семурғ,** кечқурун **Чио-Чио Сан,** 25/III да кундуз **Русалка,** кечқурун **Хоразм қўшиғи.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 24/III да **Қонли сароб,** 25/III да **Сарвқомат дилбарим.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 24/III да **Уғил уйлантириш,** 25/III да **Тошболта ошиқ.**

ЭСТРАДА ТЕАТРИДА — 24/III кеч соат 7 ярымда коммунистик меҳнат бригадалари учун 9-абонемент бўйича **«СССР халқларининг ашула, музика ва рақслари»** деган темада **концерт-лекция.**

Кино

Можаро — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 5, 7, 9 ва 10 ярымда).

Австралиялик хотин излайди — «МИР», «ВОСТОК» (кичик залда) НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Қора кўзойнак — СОБИР РАҲИМОВ номли, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (2-залда), «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун), «ЮЛДУЗ» (кеч соат 9 да).

Мен — Куба (1 ва 2-серия) — «ЎЗБЕКИСТОН», «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун), «ЮЛДУЗ» (кеч соат 6 да).

Тирикларга мактуб — «ДРУЖБА» (1-залда), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

Суратдаги одам — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Чўртонбалиқ амри билан — «МОСКВА» (эрталаб соат 10 да).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

24, 25, 26 мартда

Ўзбекистон ССР ва Туркманистон ССР халқ артисти **Комилжон Отаниёзов** раҳбарлиги ва иштирокида

ХОРАЗМ АНСАМБЛИНИНГ

КОНЦЕРТЛАРИ

Концертларда: Бутуниттифоқ ёшлар ва студентлар фестивали лауреати **Отажон Ражабов,** солистлардан **Олмахон Ҳайитова, Гулчеҳра Исмоилова, Шариф Султонов, Жуманиёз Собиров; Отаназар Абдалниёзов, Раъно Жуманиёзова, Ражаб Исмоилов, Отабой Ҳасанов,** ўзбек халқ чолғу ансамбли қатнашади.

Концерт кеч соат 8 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

САНЪАТ САРОЙИДА

мактаб ўқувчиларининг баҳорги каникул кунларига

репертуар план

24, 25, 26, 27 мартда

янги кенг экранли бадиий фильм

«НИЛЬСНИНГ ЁВВОЙИ ҒОЗЛАР БИЛАН АЖОЙИБ САЁҲАТИ».

28, 29, 30, 31 мартда

янги бадиий фильм

«АЁЗБОБО»

Сеанслар кундуз соат 3 да бошланади.

КЎЧИРИБ ЖОЙЛАШТИРИШ ВА ТАШКИЛИЙ ТАРТИБДА ИШЧИ ҚАБУЛ ҚИЛИШ БЎЛИМЛАРИ

Қозоғистон ССР ва Ўзбекистон ССРнинг йирик қурилишларида ишлаш учун, шунингдек Узоқ Шарқнинг балиқчилик саноати корхоналаридаги мавсумли ишга

ғишт терувчилар, дурадгорлар, сувоқчилар, электрогазосваркачилар, қурилиш ихтисосларига эга бўлган ишчилар ва ёрдамчи ишчилар (эркак ва аёллар)

қабул қилади

Область ижроия комитетлари ҳузуридаги кўчириб жойлаштириш ва ишчи қабул қилиш бўлимларига, шаҳар-район ижроия комитетлари ҳузуридаги вакилларга мурожаат қилинсин. Тошкент шаҳрида эса Привокзальная кўчаси, 13-уйга ва Ҳамза кўчаси, 10-уйга келиб учрашилсин.

БИЗНИНГ АДРЕСИМИЗ: «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 26545. Редактор ўринбосарлари — 27914, 29323. Масъул секретарь — 34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 27283. Партия турмуши — 33469, 31226. Пропаганда — 27221. Саноат, қурилиш ва транспорт — 34780. Совет қурилиши — 33258. Қишлоқ хўжалиги — 27604. Адабиёт ва санъат — 32036, 31226. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 34451. Маҳаллий ахборот — 32347. Оммавий ишлар ва хатлар — 29005, 33553. Иллюстрация — 34524. Стенографистка — 27343. Эълонлар — 28142. Коммутатор — 30249, 30250, 30251, 30252, 30253, 30254, 30255, 30256, 30257, 30258.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 03700. ИНДЕКС 64543 № В. 69.